

МЕДИЧНА АКАДЕМІЯ

№ 3 (380)
ГАЗЕТА ЗАСНОВАНА 1997 РОКУ
11 лютого 2015 року

ВІДМІННИКИ НАВЧАННЯ

У НОМЕРІ

ДМИТРО МИРОНЮК: «ЗАВЖДИ МРІЯВ СТАТИ ЛІКАРЕМ»

Дмитро Миронюк – студент 4 курсу медичного факультету державної форми навчання. Каже, з дитинства найбільше до душі була професія лікаря.

– Я закінчив школу в рідному селі Маща на Рівненщині. Навчався добре. Особливо любив уроки, пов'язані з вивченням живої та неживої природи, людського організму, в старших класах захопився хімією. На районних та обласних олімпіадах з хімії й біології займав призові місця. А в 10 класі продовжив навчання у Рівненському обласному ліцеї-інтернаті, в класі з поглибленим вивченням предметів природничо-математичного циклу: біології, хімії, математики. Розумів: для вступу до медуніверситету потрібні глибокі знання, а ліцей мав потужну навчально-матеріальну базу й високий рівень викладання.

Ліцей – це був другий крок до мрії. Дмитро згадає його з вдячністю, бо отримав солідний багаж знань і з гарним результатом склав ЗНО. Відтак подав документи до кількох медичних вишів, хоча найбільше хотів навчатися в ТДМУ, бо від багатьох знайомих чув, що це дуже хороший сучасний університет. Тому відчув неймовірну радість, побачивши себе в списку зарахованих на навчання за державним замовленням і не гаючись віддав оригінали документів в приймальню комісію ТДМУ.

– Кажуть, людину, яка бачить чіткі горизонти та прагне до них, доля за руку веде. Головне, щоб не забракло віри у власні сили, відповідальності, працьовитості. Нині ви на новій сходинці свого життя. Чим запам'ятаються студентські роки?

– Мені подобається моє студентське життя. Пишаюся своїм університетом з його потужною матеріально-технічною базою. І переваги запровадженої в нас методики «єдиного дня» очевидні. Головні плюси, як на мене, такі: студент протягом навчального дня працює на одній кафедрі, вивчаючи одну дисципліну. З розповідей знаю, що в інших медичних вишах студенти змушені гаяти час на дорогу, щоб добратися в навчальні корпуси, розташовані в різних куточках міста, переходити з однієї дисципліни на іншу. Вчити треба багато й вчасно – це обов'язкова умова для студента-медика. Не лінуватися, не марнувати час. Словом, поводитися відповідально.

– Що скажете про побутові умови? Сприяють навчанню?

– Побутові умови в гуртожитках медуніверситету гарні, а якщо порівняти їх з

умовами проживання в гуртожитках інших ВНЗ Тернополя – то найкращі. Причому, у гуртожитку №2, де я проживаю, є комп'ютерний клас, бібліотека, їдальня. Мешкаю в двомісній кімнаті зі студентом стоматологічного факультету та моїм найкращим другом Михайлом Гнатковим. Ми з ним в ліцеї сиділи за одною партою, потім разом в університет вступили, тільки на різні факультети.

– Про майбутню спеціальність вже замислювалися?

Тема цікава. Під час експериментальних досліджень на піддослідних тваринках вивчаємо патологію, яка називається гепаторенальний синдром. Зокрема, досліджував комбіноване ураження печінки та нирок. Результати спостережень стали основою для написання наукової роботи про морфометричні зміни, з якою виступив на міжнародних конгресах студентів та молодих вчених, що відбуваються в НОК «Червона калина». Торік отримав за неї диплом III ступеня.

Минулого літа в Івано-Франківську відбулася друга Карпатська літня школа з біохімії. Багато позитивних вражень. По-знайомився зі студентами з різних куточків України, які вже за-рекомендували себе як цікаві особистості, які прагнуть багато досягти в житті. Таке спілкування дарує наснагу для подальшої роботи. У мене з'явилося багато нових друзів серед студентів та аспірантів. Надзвичайно цікавими були всі історії прослуханих лекцій на тему «Вільнорадикальні процеси окислення в біологічних системах», кажучи інакше, йшлося про вплив вільних радикалів на організм людини. Як відомо, вільні радикали – першопричина стресу. На практичних заняттях використовували найсучасніше біохімічне обладнання: нові спектрофотометри, фотоелектроколориметри. Отримавши потрібні практичні навички, я тепер впевненіше почуваюся в науково-дослідницькій лабораторії. А на завершення організатори Карпатської літньої школи влаштували для нас чудову екскурсійну поїздку в Яремче. Враження – незабутні. Привіз також сертифікат про закінчення розширених курсів «Вплив вільнорадикальних процесів у живих системах».

Чесно кажучи, не хочеться покидати вже обраний напрямок досліджень, можливо, в майбутньому отримані результати допоможуть започаткувати якісно новий метод лікування небезпечних хвороб.

(Продовження на стор. 4)

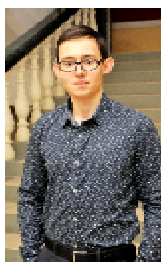

– Рік чи два тому хотів стати кардіологом. Дуже мені подобається ця спеціальність. Тим більше, що в наш час за поширеністю патологія серцево-судинної системи посідає друге місце з-поміж усіх захворювань. Кардіології як дисципліни у нас ще не було, але основи серцево-судинної системи вивчав на попередніх заняттях з фізіології, біохімії, терапії. Хоча є й інші, не менш цікаві, сфери в медицині.

– Чи берете участь в науково-дослідній роботі?
– Третій рік займаюся на кафедрі медичної біохімії під керівництвом старшого викладача, кандидата біологічних наук Марії Іванівни Каліцької. Спершу як гуртківець кафедрального гуртка, потім мені запропонували участь у науковій роботі.

ОЛЕКСАНДР БАБІНСЬКИЙ: «ЗАЛИШИТИ РІДНЕ МІСТО ЗМУСИЛА ВІЙНА»

20-літній Олександр Бабінський народився та виріс у Донецьку. Там закінчив школу, вступив до медичного ліцею, потім – Донецького національного медичного університету.

Залишити рідне місто змусила війна. Зараз юнак продовжує здобувати знання у нашому ВНЗ.

Стор. 6-7

СТОМАТОЛОГІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ ТДМУ. ВЕКТОР РОЗВИТКУ – ЄВРОПЕЙСЬКИЙ

Приводом до розмови з деканом стоматологічного факультету, доцентом Світланою Бойцянюк стали одразу дві приємних подій – десятилітній ювілей факультету та Міжнародний день стоматолога.

Факультет може пишатися високопрофесійним кадровим потенціалом, найсучаснішою матеріально-технічною базою, вагомих вкладом у науку та визнанням на вітчизняному стоматологічному ринку праці. Про часи минулі, те, чим живуть майбутні стоматологи тепер – у матеріалі «Медичної академії».

Стор. 11

НАТАЛІЯ ВОЛОТОВСЬКА – НАЙЛІРИЧНІША ДУША ТДМУ

ТДМУ на IX Всеукраїнському фестивалі-конкурсі «Ліра Гіппократа» представляла Наталія Волотовська, яка стала лауреатом першої премії в розмовному жанрі. Вона також отримала диплом лауреата другої премії в номінації «вокальний жанр».

«ВИЯВОМ ВИСОКОЇ ДОВІРИ КОЛЕКТИВУ Є НЕДАВНЄ ОБРАННЯ ВАС НА ПОСАДУ РЕКТОРА УНІВЕРСИТЕТУ»

13 лютого виповнюється 50 років деканові факультету іноземних студентів, професору кафедри медичної біохімії ТДМУ Михайлові Михайловичу КОРДІ.

Вельмишановний Михайле Михайловичу!

Сердечно вітаємо Вас з 50-літтям!

У стінах університету Ви здобули вищу медичну освіту й успішно пройшли майже 27-літній трудовий шлях: спочатку старшо-

го лаборанта, аспіранта, асистента, старшого викладача, доцента, професора кафедри медичної біохімії, яку впродовж десяти років очолювали.

Свідченням високого професіоналізму, творчого потенціалу і організаторського таланту є Ваша плідна діяльність останні понад сім років деканом факультету іноземних студентів, вагомою внесок у реформування навчального процесу відповідно до європейських стандартів. Заслу-

говує на увагу Ваша робота науковим редактором журналів «Медична хімія» та «International Journal of Medicine and Medical Research», а також членом редакцій деяких інших наукових видань.

Колектив університету глибоко поважає й щиро шанує Вас як одного з найталановитіших випускників другого покоління, відомого в Україні вченого, досвідченого педагога та вихователя студентської молоді за бага-

торічну невтомну працю, сумлінне виконання своїх службових і громадських обов'язків.

Ваша професійна та громадська діяльність відзначені Почесною грамотою та медаллю Кабінету Міністрів України, подякою Міністра охорони здоров'я України, грамотою Тернопільської обласної державної адміністрації.

Виявом високої довіри колективу є нещодавнє обрання Вас на посаду ректора університету.

Ваші порядність, інтелігентність, працелюбність, уваженість ставлення до людей, прагнення робити добро заслуговують найвищої оцінки і є прикладом для наслідування новими поколіннями студентів, молодих лікарів і викладачів.

Бажаємо Вам, вельмишановний Михайле Михайловичу, міцного здоров'я, невичерпного творчого натхнення, нових успіхів у Вашій благородній діяльності, добробуту, людського тепла, душевного спокою, родинного благополуччя й зашкшу, довгих років радісного та щасливого життя.

**Ректорат ТДМУ
імені І.Я. Горбачевського**

«ПРАЦЮ СОБІ НЕЛЕГКУ ВИ ОБРАЛИ...»

Перебуваючи на посаді декана факультету іноземних студентів, упродовж останніх семи років Михайло Михайлович Корда утвердився як вимогливий керівник, відомий науковець, педагог, патріот України, сильна, цілеспрямована, добре організована, потужна в науковому, громадському та людському сенсі особистість. Завдяки харизмі Михайла Михайловича, взаємній повазі та довірі в деканаті панує доброзичлива, дружня атмосфера.

З нагоди прекрасного ювілею колектив деканату факультету іноземних студентів хоче привітати декана, колегу та друга такими словами:

*Працю собі нелегку
Ви обрали,
Вона потребує сил
та тривоги,
Але Ви ніколи не шкодували,
Бо праця – це доля, яку
Вам дав Бог.
Радієм за Вас ми, коли
перемоги,*

*Тривожимось разом
в хвилини важкі,
Ми хочемо щиро, щоб Вас
поважали
І друзі лиш щирі стрічались
в житті.
Тож хай Вашим шляхом лиш
сонце сіяє
І Діва Пречиста в житті
помага,
Ми ж щирю молитву до Бога
складемо,
Щоби дарував Вам ще
многі літа.*

З повагою працівники деканату факультету іноземних студентів.

«ПРИНЦИПОВИЙ, ВИМОГЛИВИЙ, АЛЕ СПРАВЕДЛИВИЙ»

13 лютого виповнюється 50 років з дня народження Михайла Михайловича Корди, доктора медичних наук, професора кафедри медичної біохімії, декана факультету іноземних студентів.

50 років – це той життєвий рубіж, коли свідомо й самокритично оцінюєш пройдені шляхи, його здобутки та прорахунки. Михайло Михайлович гідно пройшов цей піввіковий шлях і, повний енергії, сили, творчих планів та натхнення, успішно здолає ще не одну вершину майбуття.

Виходець з простої сільської родини на Львівщині, Михайло Михайлович рано проявив неабиякі здібності, гострий розум, цікавість до шкільних наук, неодноразово був переможцем обласних олімпіад з фізики. Винагородою за відмінні успіхи в навчанні стала золота медаль випускника школи. Природна цікавість до медицини (в родині не було медиків) спонукала юнака не спокоситися на запрошенні Львівського університету навчатися на фізичному факультеті, а подати документи для вступу в Тернопільський медичний інститут. Тут він, вірний своїм

життєвим принципам, прагненням мати глибокі знання, впродовж шести років наполегливо працював над собою, проявляв великий інтерес до наукових відкриттів, сам був активним членом студентського наукового гуртка. А такі людські якості, як товариськість, доброзичливість, справедливість дозволили йому бути лідером не лише в навчанні, а й у громадському житті: незмінний староста групи, член студентського будівельного загону, гравець збірної інституту з футболу.

Отримавши диплом з відзнакою, погодився на пропозицію надалі займатися науковими дослідженнями в аспірантурі на кафедрі біохімії. Життя внесло свої корективи в плани присвятити себе практичній хірургії, бо вже відчув дух новизни фундаментальних наукових пошуків і здобутків. Аспірантом захистив кандидатську дисертацію. Далі поєднував викладацьку роботу з усіма її атрибутами (методичні вказівки, тестові завдання, співтворство у виданні практичного посібника з біохімії для студентів, керівництво науковою роботою кафедри, лекції, консультації тощо) з роботою над

докторською дисертацією, яку успішно захистив і в 33 роки здобув ступінь доктора медичних наук, а незадовго – звання професора. Це були роки напруженої, але плідної праці над собою. Самостійно вивчив англійську мову, якою володіє досконало, опанував комп'ютерну науку, отримував гранти для участі в роботі наукових форумів Німеччини, Японії, Іспанії, перебував на місячному стажуванні в одному з центрів генетичних досліджень в Австрії. Згодом отримав запрошення на дослідницьку роботу на кафедрі хімії та біохімії в університеті Огайо (США) за терміновою угодою на один рік зі збереженням свого робочого місця, де після повернення продовжував працювати

на посаді завідувача кафедри біохімії.

Через рік на пропозицію того ж університету США взяв участь у конкурсі на заміщення посади «запрошеного професора» кафедри хімії та біохімії. Тоді Михайло Михайлович пройшов інтерв'ю й переміг у конкурсі,

участь в якому брали кілька десятків претендентів. Цього разу контракт передбачав трирічний термін роботи. У США поїхав із сім'єю після звільнення з роботи. В університеті Огайо займався викладацькою, науковою роботою, писав наукові статті, які публікував у тамтешніх виданнях. Національна свідомість, щирий патріотизм Михайла Михайловича суперечили та відкидали всілякі наміри залишитися в США, хоч як би не приваблювало життя в цій країні. Відтак 2007 року він повернувся з родиною додому й погодився на пропозицію адміністрації університету очолити кафедру медичної біохімії та обійняти посаду декана факультету іноземних студентів.

Колектив кафедри радо сприйняв повернення свого завідувача. З ним приємно працювати, він – вимогливий, принциповий, але справедливий у розв'язанні будь-якої проблеми кафедри, поважає особисту думку кожного працівника, кожне рішення є виважене, колегіальне. Михайло Михайлович уміє створити діловий, спокійний, доброзичливий морально-психологічний клімат у колективі. Він не визнає дріб'язкових інтриг, ніколи не відмовить у допомозі колега. Його мудрі та дружні поради допомогли адаптуватися в колективі кафедри молодим співробітникам.

(Продовження на стор. 3)

Редактор **Г. ШИБАЛИНЧУК**
Творчий колектив: **Л. ЛУКАЩУК,
О. БУСЬКА,
П. БАЛЮХ**
Комп'ютерний набір і верстка:
Р. ГУМЕНЮК

Адреса редакції:
46001,
м. Тернопіль,
майдан Волі, 1,
тел. **52-80-09; 43-49-56**
E-mail hazeta.univer@gmail.com

Засновники:
Тернопільський
держуніверситет
ім. І.Я. Горбачевського,
голове управління охорони
здоров'я облдержадміністрації

Видавець:
Тернопільський
державний медичний
університет
ім. І.Я. Горбачевського
Індекс **23292**

За точність
викладених фактів
відповідає автор.
Редакція не завжди
поділяє позицію
авторів публікацій.

Реєстраційне свідоцтво
ТР № 300 від 19.12.2000
видане
управлінням у справах
преси та інформації
облдержадміністрації

Газета виходить
двічі на місяць
українською мовою.
Обсяг – 2 друк. арк.
Наклад – 2000 прим.
Замовлення № 168

Газету набрано, зверстано,
віддруковано у Терно-
пільському
держуніверситеті
ім. І.Я. Горбачевського.
46001, м. Тернопіль,
майдан Волі, 1.

«ПРИНЦИПОВИЙ, ВИМОГЛИВИЙ, АЛЕ СПРАВЕДЛИВИЙ»

(Закінчення. Поч. на стор. 2)
Шанобливо ставиться до фахового рівня, досвіду старших. М.М. Корда – справжній професіонал високої ерудиції, неперевершений лектор (це підтвердить кожен, хто мав нагоду його слухати), вмільний організатор.

В активі професора М.М. Корди понад 250 наукових і навчально-методичних публікацій, у тому числі – десять патентів на винаходи, два навчальні посібники. Він підготував доктора наук і

чотирьох кандидатів наук, під його керівництвом ще шість здобувачів успішно виконують дисертації.

Робота в США, ділові поїздки в країни Європи, Сходу, Африки збагатили досвід, традиції та тенденції розвитку медичних університетів, міжнародних стандартів освітніх послуг, наукових досліджень. Зараз у нашому університеті навчається майже 1500 іноземних студентів з понад 50 країн. За останні сім років їхня кількість збільшилась

у чотири рази, і це завдяки наполегливій праці декана, активному пошуку та розумному добору кращих абітурієнтів. Ділові й людські якості, притаманні Михайлові Михайловичу, сприяють залученню нових партнерів для співпраці з нашим університетом.

Іноземні студенти – це не лише основне джерело інвестицій в університет, а й цінна складова студентської спільноти, один з чинників міжнародного обміну. Для іноземних

студентів Михайло Михайлович як суворий, але добрий і справедливий батько, друг, захисник, порадник у розв'язанні побутових та інших проблем. Студенти люблять свого декана. Він є бажаний гість на всіх урочинах, що їх проводять земляцтва, благодійних концертів, зустрічах з іноземними посланцями. Михайло Михайлович – щира, доброзичлива, уважна, шляхетна людина, вірний, надійний, безкорисливий друг і колега.

Тож сердечно вітаємо Вас, Михайле Михайловичу, з ювілейним днем народження, зичимо невичерпної життєдайної сили, творчої енергії, нових здобутків у Вашій благородній праці, людського тепла, родинного благополуччя, щоб дні прийдешні були ясними. Нехай з літами не міліє чиста душа, не згасають Ваші енергія, мудрість і сила.

Співробітники кафедри медичної біохімії

8 лютого відзначила ювілейний день народження лаборант кафедри управління та економіки фармації з технологією ліків ТДМУ Марія Михайлівна ШУЛІГА.

Вельмишановна Маріє Михайлівно!

Сердечно вітаємо Вас з ювілейним днем народження!

У стінах університету Ви успішно пройшли майже 20-літній трудовий шлях: спочатку лаборанта кафедри медичної хімії, згодом – кафедри фармацевтичних дисциплін, а останній рік – лаборанта кафедри управління та економіки фармації з технологією ліків, виконували одну з найважливіших ділянок роботи – організаційного забезпечення навчального процесу, проведення висококваліфікованих наукових досліджень.

Глибоко поважаємо й шануємо Вас за багаторічну невтомну працю, високий

професіоналізм, сумлінне виконання своїх службових обов'язків.

Ваші порядність, працелюбність, уважне ставлення до людей, прагнення

робити добро заслуговують найвищої оцінки і є прикладом для наслідування.

Бажаємо Вам, вельмишановна Маріє Михайлівно, доброго здоров'я, нових успіхів у Вашій благородній діяльності, людського тепла, душевного спокою, добробуту, родинного благополуччя й затишку, довгих років радісного та щасливого життя.

Нехай не згасає молодість душі, бадьорий настрій, невичерпний оп-

тимізм, щедро колоситься Ваша життєва нива!

Ректорат ТДМУ імені І.Я. Горбачевського

8 лютого виповнилося 60 років доценту кафедри дитячої хірургії, ортопедії та травматології ТДМУ Михайлові Дмитровичу ПРОЦАЙЛУ.

Вельмишановний Михайле Дмитровичу!

Сердечно вітаємо Вас з 60-літтям!

У стінах університету Ви здобули вищу медичну освіту, а згодом, після 13 років практичної лікарської роботи, успішно пройшли 23-літній трудовий шлях асистента, доцента кафедри травматології та ортопедії, кафедри загальної хірургії, кафедри ендоскопії з малоінвазивною хірургією, ортопедією та травматологією, тепер – доцента кафедри дитячої хірургії, травматології та ортопедії.

Колектив університету глибоко поважає й щиро шанує Вас як відомого науковця, висококваліфікованого клініциста-травматолога, досвідченого педагога та вихователя студентської молоді за

багаторічну невтомну працю, високий професіоналізм, сумлінне виконання своїх службових і громадських обов'язків.

Ваші порядність, працелюбність, уважне ставлення до людей, прагнення робити добро заслуговують найвищої оцінки і є прикладом для наслідування новими поколіннями студентів, молодих лікарів і викладачів.

Бажаємо Вам, вельмишановний Михайле Дмитровичу, міцного здоров'я, невичерпного творчого натхнення, нових успіхів у Вашій благородній діяльності, добробуту, людського тепла, душевного благополуччя і затишку, довгих років радісного, щасливого життя.

Ректорат ТДМУ імені І.Я. Горбачевського

13 лютого – 75 років від дня народження професора кафедри соціальної медицини, організації та економіки охорони здоров'я з медичною статистикою та історією медицини, керівника навчально-наукового інституту медико-біологічних проблем ТДМУ, Олександра Макаровича ГОЛЯЧЕНКА.

Вельмишановний Олександрє Макаровичу!

Сердечно вітаємо Вас з 75-літтям!

Після закінчення Вінницького медінституту ім. М.П.Пирогова, практичної роботи в медичних закладах і науково-педагогічної діяльності у Вінницькому медінституті, успішного захисту докторської дисертації, в стінах Тернопільського медуніверситету імені І.Я.Горбачевського Ви успішно пройшли майже 32-літній трудовий шлях, зокрема, впродовж 20 років завідувача кафедри соціальної медицини та організації охорони здоров'я, відтак –

професора цієї кафедри, а останній рік працюєте керівником навчально-наукового інституту медико-біологічних проблем.

Колектив університету глибоко поважає й щиро шанує Вас як одного з провідних в Україні вчених-фахівців з соціальної медицини та організації охорони здоро-

в'я, досвідченого педагога й вихователя студентської молоді за багаторічну невтомну працю, сумлінне виконання своїх службових і громадських обов'язків. Свідченням високого професіоналізму та наукового авторитету була Ваша праця експертом Вищої атестаційної комісії України, тепер – членом спеціалізованої вченої ради із захисту дисертацій.

Заслуговує на увагу Ваша активна громадська діяльність у час становлення Української держави, зокрема, як голови міського Товариства української мови, заступника голови обласної організації «Меморіал».

Ваші порядність, працелюбність, уважне ставлення до людей, прагнення робити добро заслуговують найвищої оцінки і є прикладом для наслідування новими поколіннями студентів, молодих лікарів і викладачів.

Бажаємо Вам, вельмишановний Олександрє Макаровичу, міцного здоров'я, невичерпного творчого натхнення, нових успіхів у Вашій благородній діяльності, добробуту, людського тепла, душевного спокою, родинного благополуччя й затишку, активного та щасливого довголіття.

Ректорат ТДМУ імені І.Я. Горбачевського

13 лютого – 70 років доцентіві кафедрі загальної гігієни та екології ТДМУ Костянтинові Олександровичу ПАШКУ.

Вельмишановний Костянтине Олександровичу!

Сердечно вітаємо Вас з 70-літтям!

Після закінчення військово-медичного факультету Саратовського медінституту, 17 років служби у військах, Ви прийшли в Тернопільський медінститут полковником медичної служби, успішно пройшли 30-літній трудовий шлях заступника начальника кафедри-начальника навчальної частини й начальника військової кафедри, асистента, доцента кафедри загальної гігієни та екології.

Особливо цінуємо 13-літній період, коли Ви очолювали навчальний відділ університету, компетентно та зразково організовували його роботу; а також понад 4-літню працю директором навчально-наукового інституту фармакології, гігієни та медичної біохімії імені М.П.Скакуна.

Колектив університету глибоко поважає та щиро шанує Вас як відомого науковця, висококваліфікованого, досвідченого педагога й вихователя студентської

молоді за багаторічну невтомну працю, високий професіоналізм, вагомий внесок у реформування навчального процесу відповідно до європейських стандартів, сумлінне виконання своїх службових і громадських обов'язків.

Ваша військова служба, науково-педагогічна й громадська діяльність відзначені сімома медалями, Почесною грамотою МОЗ України, грамотами обласної адміністрації та міського голови.

Ваші порядність, інтелігентність, працелюбність, уважне ставлення до людей, прагнення робити добро заслуговують найвищої оцінки і є прикладом для наслідування новими поколіннями студентів, молодих лікарів і викладачів.

Бажаємо Вам, вельмишановний Костянтине Олександровичу, міцного здоров'я, невичерпного творчого натхнення, нових успіхів у Вашій благородній діяльності, добробуту, людського тепла, душевного спокою, родинного благополуччя й затишку, активного та щасливого довголіття.

Ректорат ТДМУ імені І.Я. Горбачевського

ОЛЕКСАНДР БАБІНСЬКИЙ: «ЗАЛИШИТИ РІДНЕ МІСТО ЗМУСИЛА ВІЙНА»

20-літній Олександр Бабінський народився та виріс у Донецьку. Там закінчив школу, вступив до медичного ліцею, потім – Донецького національного медичного університету. Залишити рідне місто змусила війна.

У липні бойовики ввійшли до Донецька й перебувати в місті стало вкрай небезпечно. Неможливо жити нормально під обстрілами й свистом куль, коли будь-якої хвилини у твій дім може влучити снаряд, а осколок – прошити твоє тіло.

На щастя, родині Бабінських вдалося вирватися з цього пекла. Олександр з братом виїхали потягом, батько – машиною через блок-пости.

– На залізничних станціях, захоплених терористами, у вагони заходила міліція разом з озброєними людьми, які себе називають ополченцями. Перевіряли документи пасажирів. Мабуть, у них були свої інформатори в потязі, бо особливу увагу сепаратистів привертала людина, яка дорогою розмовляла українською, – розповідає Олександр.

У Тернопіль вони приїхали 28 серпня.

Раніше Олександр був у нашому місті лише проїздом.

– Тернопіль мені сподобався. Найбільше вразило, що перехожих на вулицях багато і вони нічого не бояться. Ми вже відвикли від такої картини. У нас люди сидять у помешканнях і стараються якомога рідше виходити з дому, а якщо доведеться – то пересуваються швидко й поодинокі, групами намагаються не збиратися, – розповідає Олександр.

Каже, що Тернопіль їх зустрів приязно, доброзичливо. Потім приїхали мама і 79-річна бабуся. Ні рідні, ні друзів у родині Бабінських в Тернополі не було, тож все довелося починати з «нуля» – шукати житло, роботу. Допомогли добрі люди.

Нині всі ці випробування вже позаду. Є дах над головою, батьки працюють. Мама Олександра – Ірина Анатоліївна – після роботи допомагає волонтерам шити теплий одяг для наших солдат в АТО.

Олександр – студент ТДМУ. Успішно склав іспити за четвертий курс, нині навчається на п'ятому, на бюджетній формі навчання.

– Чи є якість звістки з дому?

– Нам телефонували, що в сусідський будинок влучив снаряд,

сусіда поранило, а в нашому будинку ударною хвилею повибило шибки. Хоча це ще незначні пошкодження порівняно зі збитками тих, чий домівок зруйновано.

– Як люди в Донецьку ставляться до того, що відбувається в країні?

– Настрої різні, залежно від поглядів, які, до речі, великою мірою формує російське телебачення, а також ДНР-івська Інтер-

нет-пропаганда. Не всі донеччани їй піддаються, але багато хто вважає, що саме російське телебачення найбільш правдиве та об'єктивне. Люди не знають, хто і звідки стріляє, але по телевізору кажуть, що стріляють українські військові й вони вірять. А тому – озлоблені. Якби працювали українські канали та можна було б почути іншу точку зору на те, що відбувається, настрої багатьох змінилися б.

– Але ж є ще кабельне телебачення, Інтернет... І молоді ж активно користуються. Ось ви, приміром, не піддалися зомбуванню.

– Я не дивлюся російського телебачення і не сприймаю його всерйоз.

Дивуюся, як можна вірити нісенітницям, які там показують. У Донецьку українське телебачення доступне в Інтернеті, вісті читав також у соціальних мережах. Але й українські канали транслюють російські серіали про героїчних чекістів і тамтешніх поліцаїв. Тож, навіть не дивлячись новин, потрапляєш під вплив російської пропаганди. А потім дивуємося, звідки у нас сепаратизм.

– Але і в Донецьку був май-

дан під час Революції Гідності.

– Однак багато людей він не зібрав. Згодом на наш майдан почали приходити «тітушки». Якась жінка, що була з ними, почала кричати: «треба озброюватися» й наступного разу всі вони вже були зі зброєю. Нам, мирним людям, не було що їм протиставити. На проукраїнських активістів напали, їх вбивали. Міліція була на боці антимайдану і сепаратистів із самого початку. Зрозуміло, що міліціонери робили те, що їм наказала тодішня влада. Зараз же жити в Донецьку стало ще страшніше. Якщо людина посварилася, приміром, із сусідом, вона може зателефонувати знайомим з так званої ДНР, ті приїдуть і заберуть його. Старих чи хворих змушують рити окопи, здорових забирають на війну чи в полон.

– Минулий рік був для вас...

– Нелегким. Події на Майдані вселили надію, що скоро в країні все зміниться на краще. Але вибухнула війна, і принесла із собою смуток та горе. Нині знову звикаю до мирного життя з його планами, сподіваннями та радощами.

Чого найбільше чекаю цього року? Припинення війни. Мрію знову побачити рідну домівку.

Оксана БУСЬКА

ОБ'ЄКТИВ

Іван ПРОЦИК, студент медичного факультету (ліворуч);

зліва направо: Зейман Алі, Сіндія Мажорська, Патриція Пастернак, Хамзах Аль-Аззові, студенти стоматологічного факультету (праворуч)

Фото Павла БАЛЮХА

ВІДМІННИКИ НАВЧАННЯ

ДМИТРО МИРОНЮК: «ЗАВЖДИ МРІЯВ СТАТИ ЛІКАРЕМ»

(Закінчення. Поч. на стор. 1)

Був учасником першої міжнародної конференції з експериментальної хірургії в Національному медичному університеті ім. О.О. Богомольця для студентів 4 і 6 курсів. Захід відбувся на базі кафедри оперативної хірургії та топографічної анатомії, де є своя операційна. ТДМУ ім. І.Я. Горбачевського представляли п'ятеро студентів, які активно працюють у секціях експериментальної медицини, фактично, моделюючи під час експерименту якусь патологію. Були цікаві доповіді учасників конференції, та особливе враження справила презентація

лікаря-інтерна Дмитра Шармая «Досвід гуртка в хірургії тварин». Це був справжній майстер-клас, де кожен мав можливість продемонструвати власні практичні навички з хірургії.

Я асистував під час операції з холецистектомії на кролику. Забезпечував доступ до операційного поля, розтинав шкіру, підшкірну жирову клітковину, знаходив жовчний міхур, а далі вже інший асистент перетискав жовчний міхур, відсікав його та накладав шви на рану. Решта учасників конференції мали змогу спостерігати за ходом операції на екрані. Наступного дня

відбувся також семінар-тренінг з лапароскопії. Маючи п'ять лапароскопічних тренажерів, ми могли попрактикуватися на в'язанні вузлів, шитті...

– Коли вперше взяли до рук скальпель?

– Два роки тому, під час навчальної операції на лабораторних щурах.

– Як проводите час на дозвіллі?

– Вільного часу небагато, тому вважаю за краще витратити його на щось справді цікаве. Головне хобі – читання. З дитинства люблю гарну літературу. Цікавить мене прикладна психологія і,

зокрема, психосоматика – вплив психологічних хвороб на організм людини. Психологічні фактори – причина багатьох захворювань. Недаремно кажуть в народі: лікуйте душу, якщо хворіє тіло. Коли в гуртожитку стояв тенісний стіл, залюбки грав у настільний теніс. Щоб краще вивчити англійську, слухаю аудіо-тренінги. Я є учасником програми «Студентська наука та профорієнтаційне навчання». В планах – стати учасником програми «Студент – майбутній фахівець високого рівня кваліфікації», а для цього треба добре володіти англійською чи

французькою мовою й отримали відповідний «Сертифікат ТДМУ про рівень володіння...» не нижче III рівня. Такий сертифікат у мене вже є.

– До чіх порад завжди дослуховуєтеся?

– До порад батьків. Користуючись нагодою, хочу подякувати їм за отримане виховання, за підтримку та турботу, яку відчуваю повсякчас. Спасибі колишньому класному керівникові Валентині Іванівні Степанюк за те, що прищепила мені любов до біологічних наук, у тому числі й до медицини. Валентина Іванівна, до речі, і моїх батьків вчила.

**Оксана БУСЬКА,
Павло БАЛЮХ (фото)**

ПРИХОДЯТЬ НА ПОМІЧ ХВОРИМ ВИСОКОКВАЛІФІКОВАНІ ЛІКАРІ

«Народна мудрість каже: «Бережи одяг, доки новий, а здоров'я, доки молодий». Та зазвичай у круговерті буднів більше турбуємося про матеріальні блага. Але коли організм «сигналізує» про допомогу, коли не відомо, звідки береться підступна хвороба, тоді усвідомлюєш, що саме здоров'я — найбільша цінність, і його потрібно берегти. «У вас підозра на гострий апендицит. Потрібно терміново оперувати», — слова лікаря пролунали, як вирок. Це ж треба так тижню початися! Та що там тижень! Це ж якраз розпал сесії, захист курсових! Одногрупники он від кафедри до кафедри бігають, а тобі — на операційний стіл. Та що вдієш!

У шпиталі, зізнаюся, років десять тому лежала. Переступаю поріг Тернопільської міської лікарні швидкої допомоги, куди мене доправила «швидка», і перше враження: тут якось на диво по-домашньому затишно. Все це завдяки старанням головного лікаря Я.Ф. Чайківського і всього медичного персоналу. Проходжу довгим коридором і бачу обладнані куточки іконами, де всі бажаючі мають можливість схилити голову перед Всевишнім в подяці чи у проханні.

Місцем моєї «дислокації» на шість днів виявилася палата № 4 у хірургічному відділенні. Операції, чесно кажучи, боялася, але хвилювання зникло, коли побачила, як працює у хірургічному відділенні команда справжніх професіоналів на чолі з молодим та енергійним хірургом Дмитром Васильовичем Осадчуком.

Одужувала я під пильним лікарським наглядом та опікою медсестер. Дякуючи їм, моє перебування в лікарні було максимально комфортним, як і перебування інших пацієнтів. А в хірургії, як в жодному іншому відділенні, пацієнтів не бракує ніколи. Тут кожного дня, незалежно від погоди за вікном і настрою на душі, люди в білих халатах рятують людські життя. Честь їм за це і хвала!»

Цей запис залишила у книзі відгуків хірургічного відділення Тернопільської міської комунальної лікарні швидкої допомоги

одна із студенток ТДМУ. Зрештою, таких подяк десятки.

Щоб надавати якісну медичну допомогу, потрібні кваліфіковані кадри та новітнє обладнання. У цьому хірургічному відділенні все це є. Тут практикують найменш травматичні, а відтак безпечніші для пацієнта методи оперативного втручання. Детальніше про те, що зроблено для модернізації відділення та підвищення ефективності лікування попросила розповісти завідувача хірургічного відділення, кандидата медичних наук, головного хірурга відділу охорони здоров'я Тернопільської міської лікарні Дмитра Осадчука.

— Дмитре Васильовичу, лікарня швидкої допомоги — найстаріша лікувальна установа міста, де нікому не відмовляють у допомозі, а хірургічне відділення працює цілодобово. Бо людей атакують хвороби, травми, нещасні випадки... Скільки пацієнтів приймаєте щотижня?

— У середньому, майже сотню.

Оперативні втручання тут проводять щодня. Трапляється, пацієнтів привозять у дуже важкому стані, приміром, з політравмами після ДТП, з ушкодженнями грудної клітки, органів черевної порожнини, верхніх і нижніх кінцівок, голови. І кожна секунда відіграє вирішальну роль у порятунку людини.

Останніми роками в хірургічному відділенні багато зробили для впровадження сучасних ефективних методів лікування. Йдеться, зокрема, про використання малоінвазивних ендоскопічних технологій при гострій хірургічній патології органів черевної порожнини. Чимало оперативних втручань проводимо малоінвазивно, з допомогою лапароскопічної апаратури. Такі операції мають певні переваги. Передусім вони малотравматичні. Замість традиційного великого розрізу хірург робить три-чотири невеличкі точкові проколи,

через них у черевну порожнину вводять спеціальні інструменти. Малі проколи — це й суттєве зменшення крововтрати. Значно легше перебігає післяопераційний період.

Проводимо лапароскопічні операції різної категорії складності, але всі — з добрим результатом. «Золотим стандартом» в лікуванні, приміром, жовчно-кам'яної хвороби є лапароскопічна холецистектомія — видален-

Дмитро ОСАДЧУК, завідувач хірургічного відділення Тернопільської міської лікарні швидкої допомоги

ня жовчного міхура, в якому утворилися камінці.

— Розкажіть, будь ласка, про цю хворобу. Чим вона небезпечна?

— Грізними ускладненнями. Жовчно-кам'яна хвороба — це наслідок порушення функції жовчного міхура. Яка його основна функція? Коли людина вживає їжу, міхур скорочується та виштовхує жовч у дванадцятипалу кишку, що сприяє травленню. Якщо цього не відбувається, жовч застоюється, кристалізується й утворюються камінці. Виникає запалення стінки жовчного міхура, страждають й інші органи, що містяться в цій зоні: шлунок, дванадцятипала кишка, підшлункова залоза, печінка. І

якщо хворий зволікає, жовчно-кам'яна хвороба може перерости у щось загрозливіше за своїми наслідками. Наприклад, у запалення підшлункової залози — біліарний панкреатит. У хворого може розвинутися печінкова недостатність, може настати деструкція стінки жовчного міхура і весь його вміст потрапить у черевну порожнину. Камінчики можуть мігрувати протоками та викликати жовтяницю. Словом, це захворювання — бомба, готова вибухнути будь-якої миті. Тому якщо в жовчному міхурі утворилися камінці, однозначно, треба оперувати. Після видалення жовчного міхура з допомогою лапароскопічної апаратури невеликі проколи швидко загоюються, тож через 4-5 годин пацієнт вже може самостійно вставати, ходити, а на 3-4 день покинути стаціонар.

Нині більшість оперативних втручань, які колись проводили з розрізом передньої черевної стінки, хірурги лікарні швидкої допомоги виконують лапароскопічно. Зокрема, лікування післяопераційних вентральних, пахових, пупкових гриж, видалення апендикса, ліквідація тонкокишкової непрохідності. У пацієнтів з перфоративною виразкою шлунка і дванадцятипалої кишки перфоративний отвір зашивають лапароскопічно.

Протягом останніх трьох років зроблено понад 500 лапароскопічних операцій. Усі — без ускладнень.

— Нові технології потребують відповідної професійної підготовки та сучасного обладнання.

— Медичне обладнання завдяки адміністрації лікарні у нас найновіше. Ефективною є комп'ютерна томографія. Зручною для хірургів і безпечною для пацієнтів — liga sure-технологія, що дозволяє не використовувати шовний матеріал при роз'єднанні тканин під час операцій, і крововтрата при цьому — мінімаль-

на. Такі операції проводимо навіть на щитоподібній залозі, інтенсивність кровопостачання цього органа найбільша. І до того ж обходимося без ниток, не перев'язуємо судини — використовуємо апарат, який забезпечує надійний гемостаз (зупинку кровотечі). Маємо найкращі дихальні наркозні апарати та апарати для інгаляційної анестезії, яка найменш токсична, керована і пацієнт прокидається через 5 хвилин після оперативного втручання. Колись про таке обладнання лікарі могли лише мріяти. Та головне, що у нас працюють кваліфіковані фахівці — досвідчені анестезіологи, вмілі хірурги. Бо жодні ліки та жодне обладнання самі не лікують — на допомогу хворим приходять медики, які мають небайдужі серця та роблять все для того, щоб пацієнт одужав.

— Як підвищуєте свій кваліфікаційний рівень?

— Неодноразово брав участь у міжнародних європейських конгресах, присвячених лапароскопічним технологіям. Останній з таких форумів — ECCMID відбувся у Барселоні. Варто зазначити: відвідуючи сучасні, передові клініки в нашій державі і за кордоном, запозичуємо найкращий досвід, щоб впровадити його у себе.

— Хірурги працюють, так би мовити, на передовій екстреної медичної допомоги й новітні технології тут особливо важливі. Які ж якості повинен мати лікар?

— Він має любити людей та свою професію. В хірургів немає вихідних, свят. Пацієнт після операції постійно під спостереженням. Якнайбільше уваги треба приділити, щоб запобігти найменшим ускладненням. А ще треба вміти знайти з пацієнтом спільну мову, підтримати його, сказати добре слово, тоді й ефект від лікування буде.

У цьому лікувальному закладі працює багато відомих, авторитетних хірургів, які консультують, оперують. За рік виконують понад дві тисячі оперативних втручань. Серед них — чимало складних, невідкладних, коли рішення треба приймати дуже швидко, бо пацієнт, якого доправили «швидка», у важкому стані і кожна хвилина дорога. Досвід і злагоджена робота лікарів та молодшого медперсоналу дозволяє налагодженому механізму лікарні швидкої допомоги працювати без збоїв.

Оксана БУСЬКА

Слизько!

ПОСКОВЗНУВСЯ, ВПАВ, ГІПС ЗАРОБИВ

Різкі перепади температури, коли стовпчик термометра вдень стрибає вгору, а вночі падає вниз, перетворили тротуари на ковзанки, тож пересуватися доводиться з граничною обережністю — повільно, малими кроками. Та вберегтися не просто, тож до травмопункту міської лікарні швидкої допомоги потяглися люди. Їх невеселі розповіді про те, що сталося, заз-

вичай, починаються словами: «йшов, посковзнувся, впав...».

Черговий травматолог травмопункту Валентин Туликов каже, що здебільшого йдеться про забої, переломи рук, ніг, струси мозку тощо через падіння на слизьких, не посипаних тротуарах.

Мимоволі пригадалося прислів'я: якби знав, де впадеш, солломки б підстелив.

Під дверима, за якими приймає

лікар, черга з близько десяти осіб. Старі й молоді, чоловіки й жінки... У когось рука чи нога в гіпсі, хтось на милицях. У кожного своя невесела історія. Пенсіонерка пані Марія розповідає, що зламала руку, втративши рівновагу на обмерзлих сходах крамниці. Студент Сергій впав на заледенілому тротуарі. В льодову пастку може потрапити кожен, та найчастіше жертвами ожеледиці стають літні

люди і молоді, які повсякчас кудись поспішають, а дівчата ще й на високих підборах.

Травмопункт лікарні швидкої допомоги працює цілодобово. «Поламані» пацієнти — здебільшого, тернополяни, але є й мешканці області.

На слизьких тротуарах — мов на ковзанці. За словами фахівців, найнебезпечніші місця — сходи та майданчики перед крамниця-

ми та офісами (зазвичай там для краси територію вимощено слизькою плиткою). Але якщо тротуари в центрі ще так-сяк посипають, то в мікрорайонах, дворах небезпека підстерігає на кожному кроці.

Спеціальною технікою можна прибрати лише 40 відсотків тротуарів, решта ж лягає на двірників, а вони не можуть впоратися, пояснюють в управлінні житлово-комунального господарства міськради.

Лідія ХМІЛЯР

СТОМАТОЛОГІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ ТДМУ

Приводом до розмови з деканом стоматологічного факультету, доцентом Світланою Бойцянюк стали одразу дві приємні події – десятилітній ювілей факультету та Міжнародний день стоматолога.

Незважаючи на доволі молодий вік, стоматологічний факультет уже має власну славу історію, яскраву плеяду науковців та випускників, які успішно працюють на просторах рідного краю та у своїй альма-матер. Факультет може пишатися високопрофесійним кадровим потенціалом, найсучаснішою матеріально-технічною базою, вагомим вкладом у науку та визнанням на вітчизняному стоматологічному ринку праці. Про часи минулого, які нині вже стали історією, те, чим живуть майбутні стоматологи тепер, досягнення та успішні проекти – у матеріалі «Медичної академії».

У житті колективів є події, які можна назвати віховими. Для ТДМУ однією з таких було відкриття 2004 року нового факультету – стоматологічного. Рішенням державної комісії, тоді ще академії, було надано право на підготовку спеціалістів за спеціальністю «стоматологія». Сьогоднішній вік факультету – десять років, поміж яких на самовіддану працю тих, для кого, він став справжньою alma mater.

ДЕСЯТЬ РОКІВ – ДАТА ЗНАМЕННА

Десять років – це невеликий відрізок часу з погляду історії, але для нашого колективу – то особлива цифра, знаменна дата, – каже декан стоматологічного факультету, доцент Світлана БОЙЦЯНЮК. – Це той період, коли відбулося становлення нашого факультету. Пройдено чималий шлях, сповнений самовідданої праці викладачів, науковців, студентів. Нині намагаємося утримувати власні традиції, позитивний імідж на теренах українського навчального простору.

Людина повинна пам'ятати про минуле, бо з історії починається шлях до майбутнього. Світлана Бойцянюк пригадує січень 2006 року, часи, коли була створена перша

профільна кафедра стоматології. Студенти 2-го курсу стоматологічного факультету розпочали вивчення стоматологічних дисциплін – пропедевтики терапевтичної, дитячої та ортопедичної стоматології. Кафедру розмістили у навчальному корпусі на вулиці Руській, 12, а очолив її доктор медичних наук, професор Степан Іванович Черкашин.

Навчальний процес на кафедрі забезпечували кандидат медичних наук Олександра Орестівна Коль-

хірургічної стоматології викладають курс «Основи стоматології» для 252 студентів медичного факультету і 105 студентів навчально-наукового інституту медсестринства. Навчальний процес забезпечують 42 викладачі.

Безсумнівно, славна когорта наукових працівників факультету – це 4 доктори медичних наук, 31 кандидат медичних наук.

Упродовж усіх цих років кафедри факультету продовжували робо-

дань. Дистанційний контроль знань введений з усіх дисциплін, які викладають на факультеті.

Студенти мають усі можливості займатися наукою. Взагалі колектив факультету бере активну участь у науковій роботі університету та медичної спільноти України й зарубіжжя. На базі конгрес-центру НОК «Червона калина» щорічно колектив науковців стоматологічного факультету проводить Всеукраїнські науково-практичні конференції.

логії дитячого віку за підтримки Асоціації профілактичної та дитячої стоматології.

Щорічно представники стоматологічного факультету ТДМУ посідають призові місця, торік, скажімо, студент Іван Буряк отримав диплом третього ступеня.

Навесні 2011 р. у Національному медичному університеті імені О.О. Богомольця (м. Київ) відбувся II етап Всеукраїнської студентської олімпіади із стоматології. Команду

ЗА 10 РОКІВ СТОМАТОЛОГІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ ОЧОЛЮВАЛИ ЧОТИРИ ДЕКАНИ

Степан ЧЕРКАШИН, професор

ба, асистент Світлана Іванівна Бойцянюк, кандидати медичних наук Олександр Володимирович Авдєєв та Ернест Іванович Оконський.

У вересні 2006 року кафедру стоматології реорганізували й створили три профільні кафедри: терапевтичної та дитячої стоматології, пропедевтики стоматологічних дисциплін та кафедру хірургічної та ортопедичної стоматології. В такому складі факультет перебував до 2009 року, тоді ж провели реорганізацію кафедр і зорганізували чотири профільні кафедри стоматологічного факультету – терапевтичної, хірургічної, ортопедичної та дитячої стоматології, які функціонують і зараз. Крім цього, підготовку спеціалістів здійснюють 24 кафедри університету. З вересня 2013 року створено кафедру стоматології навчально-наукового інституту післядипломної освіти.

Нині базою стоматологічного факультету Тернопільського державного медичного університету імені І. Я. Горбачевського є навчальні корпуси, що на вулиці Чехова в обласному центрі.

На стоматологічному факультеті, за словами Світлани Бойцянюк, нині здобувають знання 684 студенти-стоматологи, з них – 519 українців і 165 іноземців. На кафедрах факультету навчаються 280 лікарів-інтернів. Також на кафедрі

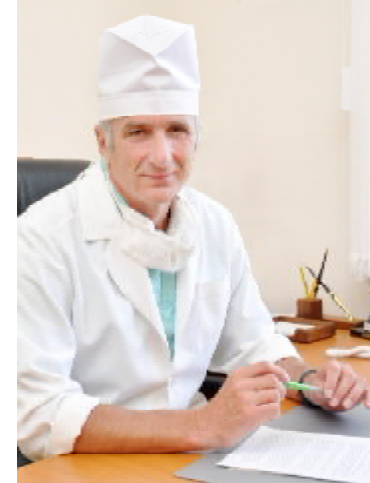

Олександр АВДЄЄВ, доцент

ту з удосконалення навчального процесу, впроваджували нові навчальні методики та програми. Відповідно до робочих програм колективи кафедр підготували методичні вказівки, банки тестових завдань, матеріали підготовки до лекцій та практичних занять. Робочі програми з дисциплін розміщені на Веб-сторінках кафедр університету. Їх постійно оновлюють й удосконалюють. Для підготовки студентів до практичної діяльності введені лінії практичних навичок-матрикули, що є хорошим стимулом для студентів із засвоєння вмінь. Підсумком засвоєння практичних навичок є об'єктивний структурований клінічний іспит. Згідно з положенням ОСКІ є допуском студентів до екзаменаційної сесії. У структурі ОСКІ введено комунікативні навички (алгоритми спілкування студентів з пацієнтами).

– Принагідно зазначу, що з 2009-2010 навчального року для покращення засвоєння практичних навичок для студентів 5 курсу та лікарів-інтернів запровадили тижневий цикл стажування у навчально-практичних центрах первинної медико-санітарної допомоги, – розповідає Світлана Іванівна. – Для цього підготували та оснастили навчальну базу у селах Зарубинці, Гнилиці, Кокешинці, Увислі та Говилово. Студенти факультету проявили свої здібності та вміння не лише в стоматології, а й у наданні невідкладної меддопомоги.

Особливу увагу хочу привернути до технічного забезпечення факультету. Нині всі кафедри мають доступ до Інтернету. У нас є своя бібліотека, яку постійно оновлюють новинками стоматологічної літератури. 2007-2008 навчального року запровадили в університеті електронний контроль знань Moodle. Кафедри факультету провели велику роботу з наповнення системи дистанційного контролю знань Moodle тестовими завданнями, ситуаційними задачами, графічними матеріалами. На одне заняття підготовлено не менше, ніж по 250 тестових зав-

Ярослав НАГРІЙНИЙ, професор

Створене й студентське наукове товариство. Студенти беруть активну участь у науковій роботі за програмами «Студент – майбутній фахівець високого рівня кваліфікації» та «Студентська наука і профорієнтаційне навчання». Результати наукових досягнень студентів стоматологічного факультету висвітлені у доповідях і збірниках матеріалів щорічних Міжнародних медичних конгресів студентів та молодих вчених (м. Тернопіль), Всеукраїнських науково-практичних конференцій (м. Львів, м. Полтава, м. Харків, м. Дніпропетровськ) та Міжнародних науково-практичних конференцій

Галина ФЕДІРКО, асистент кафедри терапевтичної стоматології

(м. Казань, м. Самарканд). Щорічно скарбничка наукових здобутків студентів стоматологічного факультету та їх наукових керівників поповнюється дипломами й грамотами.

Окремо варто відзначити студентські здобутки у Міжнародних конкурсах на кращу практичну роботу серед студентів стоматологічних факультетів вищих навчальних закладів III-IV рівнів акредитації, який щорічно відбувається у стінах Львівського національного медичного університету імені Данила Галицького на базі кафедри стомато-

Світлана БОЙЦЯНЮК, доцент

в другому турі представляли п'ять студентів. Команда зайняла II місце.

У Львівському національному медичному університеті імені Данила Галицького відбулася щорічна міжнародна інтелектуальна студентська гра «Брейн-ринг із стоматології», створена на стоматологічному факультеті Національного медичного університету імені О.О. Богомольця 2000 року. Наша команда «СКАЙС» брала у ній участь вперше та посіла третє місце.

Традиційно в місті Харкові відбувається музичний фестиваль команд КВК серед стоматологічних факультетів медичних університетів України. У конкурсі брали участь студенти з п'яти ВНЗ. Західну Україну представляла наша команда «Повний знімний» та одразу виборола III місце, як для початківців – це досить непоганий результат.

З ініціативи ректора університету 2010 року започатковано видання науково-практичного журналу «Клінічна стоматологія». Нині журнал ввійшов до переліку наукових фахових видань України, в яких можуть публікувати результати дисертаційних робіт на здобуття наукового ступеня кандидата і доктора наук.

Науково-педагогічний колектив наших кафедр долучається до видання навчальної літератури – видано підручники, посібники, рекомендовані Центральним методичним кабінетом з вищої медичної освіти МОЗ України та МОН України. Науковці факультету роздруковують результати своїх досліджень у вигляді статей, патентів, інформаційних листів, виступають з доповідями на наукових конференціях.

ТАЛАНОВИТИЙ НАУКОВИЙ ПОТЕНЦІАЛ

Утім, найцінніше досягнення стоматологічного факультету – це його викладачі, науковці, люди, які своєю невтомною працею творять його славетну історію та сьогодення.

(Продовження на стор. 7)

ВЕКТОР РОЗВИТКУ – ЄВРОПЕЙСЬКИЙ

(Закінчення. Поч. на стор. 6)

Фундатором стоматологічної справи на Тернопіллі та вітчизняному медичному просторі по праву можна вважати Степана Івановича Черкашина – першого декана стоматологічного факультету, а нині професора, завідувача кафедри стоматології навчально-наукового інституту післядипломної освіти. Світлана Бойцанюк мовить особливі, теплі та щирі слова про цього відданого стоматологічній справі науковця, який є вже частинкою історії та творцем сучасності факультету.

– Чуйна, інтелігентна людина з глибоким внутрішнім світом, дуже вимогливий до себе та оточуючих, неординарна особистість, великий життєлюб, – ділиться враженнями про колегу декан. – Степан Іванович є автором понад 100 наукових і навчально-методичних праць, навчально-методичних посібників, методичних рекомендацій МОЗ України, численних раціоналізаторських пропозицій, деклараційних патентів, нововведень, інформаційних листів, які з глибокою вдячністю у своїй повсякденній праці використовують науковці, лікарі, студенти. Це – досвідчений педагог, талановитий лектор, видатний вчений, мудрий керівник, прекрасний лікар. Водночас він є щирою, добропорядною, чуйною людиною з активною громадською позицією.

Впродовж двох років очолював стоматологічний факультет доктор медичних наук Олександр Володимирович Авдєєв. Нині він керівник кафедри дитячої стоматології, талановитий вчений та мудрий наставник. Наукові дослідження, що виконують співробітники кафедри під керівництвом Олександра Авдєєва, присвячені питанням наукового обґрунтування первинної профілактики основних стоматологічних захворювань у дітей, вивченню питань патогенезу карієсу тимчасових зубів та обґрунтування заходів його запобігання й ефективного лікування.

Непересічна особистість, талановитий науковець та мудрий наставник – професор Ярослав Петрович Нагірний. Нині завідувач кафедри хірургічної стоматології, а впродовж шести років очолював факультет. Основні наукові здобутки Ярослава Нагірного стосуються найбільш складного розділу – травматології, реконструктивно-відновної, пластичної та естетичної хірургії м'яких тканин та кісток обличчя, зокрема, методів лікування переломів нижньої щелепи, вроджених і набутих дефектів та деформацій нижньої й верхньої щелепи, верхньої губи, носа та піднебіння, анкілозів скронево-нижньощелепного суглоба; розробки дистракційного методу в кістковопластичній хірургії обличчя, вибору кісткових трансплантатів за їх біологічними властивостями, корекції репаративного остеогенезу. Як вченому йому притаманна цілеспрямованість, наукова ерудиція, організаторські здібності. Наукові роботи Ярослава Петровича вирізняються фундаментальністю, сучасним методичним рівнем і прикладним значенням. Наукові дослідження проводить разом із співробітниками суміжних кафедр ТДМУ, медичних закладів МОЗ, інститутів НАН та НАМН. Ярослав Петрович займається активно практичною діяльністю. Має вищу кваліфікаційну категорію з хірургічної стоматології. Лікар від Бога –

саме так про нього мовлять не лише пацієнти університетської лікарні, а й колеги, цінуючи його професіоналізм та ефективну стоматологічну допомогу в багатьох, навіть безвихідних ситуаціях.

– Ювілей – це своєрідний старт для нових досягнень, успіхів, – каже декан стоматологічного факультету Світлана Бойцанюк. – Звісна річ, маємо ще чимало задумів, аби наш факультет дедалі більше набував європейських рис. На меті – удосконалити модернізацію матеріальної бази, навчально-методичного процесу, розвивати наукові програми й кадрові забезпечення. Це дозволить створити найкращі умови для теоретичної та практичної підготовки лікарів-стоматологів в університеті. Ми на порозі значних змін у державній освіті, за яких виникає невідкладна потреба у налагодженні високопрофесійної діяльності науково-педагогічних працівників та умов творчої самореалізації кожного студента, виховання покоління людей, здатних ефективно навчатися та плідно працювати для забезпечення престижу української вищої стоматологічної школи на світовому рівні.

«ТУТ ДБАЮТЬ ПРО ВИСОКУ ЯКІСТЬ ОСВІТИ»

Попросили викладачів і студентів стоматологічного факультету поділитися враженнями від навчання та праці в ТДМУ.

Мар'яна ЛЕВКІВ, асистент кафедри терапевтичної стоматології:

– Стоматологічний факультет ТДМУ – це й моя alma mater, у стінах цього факультету – усе моє свідоме життя: спочатку студентська юність, а згодом – професійне становлення як педагога, науковця. Дякую прихильній долі, що після закінчення стоматологічного факультету я знову повернулася у рідні стіни. Коли завершила навчання в інтернаті, у мене з'явилося ба-

жання зайнятися викладацькою роботою, підтримав мій вибір тодішній ректор Леонід Якимович Ковальчук. Згодом трудилася над дисертацією та успішно її захистила. Здійснилася моя мрія працювати зі студентами, зараз я викладаю для іноземців. Доводиться перечитувати багато спеціалізованої літератури, ретельно готуватися до кожного заняття, але й віддача є – бачиш, що твоя праця не марна. Студенти надзвичайно мобільні люди, з ними цікаво спілкуватися, вони креативні, з нестандартним мисленням.

Наш факультет ще молодий – йому лише десять, отож є великі резерви для успішного розвитку. Хочеться щиро побажати здійснення всіх планів і задумів, що під силу чудовому колективу однодумців, професійних і натхнених працівників, який очолює декан, доцент Світлана Іванівна Бойцанюк. Тож зростаємо й надалі у медичній науці та практиці, творимо процес стоматологічної допомоги у державі, плекаймо наше майбутнє – генерацію молодих стоматологів!

Олена ПРИСЯЖНЮК, студентка 4 курсу, староста курсу:

– Після закінчення школи всіма нами керує бажання знайти себе. Знала з дитинства, що хочу бути медиком, для мене улюблена книжка – «Гарний лікар Айболить» була дорожчою від усяких іграшок. Отож спочатку вступила до медич-

ного коледжу. А після отримання диплома фельдшера доля розпорядилася так, що моїм місцем праці став стоматологічний кабінет. І коли я вже відчула усі особливості професії стоматолога на власному досвіді, то завагалася, де ж продовжувати навчання – на медичному чи стоматологічному факультеті. Всі сумніви розвіялися після того, як побувала в ТДМУ, на власні очі побачила, що стоматологічний факультет хоч і молодий, але тут створені всі умови для здобуття якісної освіти.

Після чотирьох років навчання можу з впевненістю сказати, що не помилилася з вибором. Мені подобається, що тут дбають про високу якість нашої освіти, постійно покращуючи організацію навчального процесу та збагачуючи матеріально-технічну базу. Кожного дня стикаємося не просто з теоретичними знаннями, а маємо можливість спробувати їх застосувати у стоматологічній практиці. Багато зусиль викладачі факультету спрямовують на вдосконалення наших професійних, комунікативних якостей, адже спілкування, як найважливіший інструмент, присутній на всіх етапах лікувального процесу, особливо коли йдеться про лікування найменших пацієнтів. У студентів ТДМУ є безліч можливостей брати участь у всеукраїнських та міжнародних наукових форумах. Щодня мене оточують люди доброзичливі, віддані обраній професії, для яких стоматологія – це найголовніша справа життя. Наші викладачі є справжніми майстрами своєї справи та мудрим, самовідданими наставниками для нас, студентів. Завдяки їхньому таланту й невтомній праці стаємо людьми з благородною душею, неспокоєм серцем, ясним розумом, золотими руками. Наш нинішній куратор Оксана Іванівна Лебідь дуже опікується нами, вона мудрий наставник та чудова людина. Дбає не лише про нашу освіту, а й про гармонійний розвиток, дружні стосунки у студентському колективі, тому ми часто відвідуємо театр, художні виставки, буваємо в інших містах на екскурсіях. Пишаюся, що є студенткою стоматологічного факультету. І де б не була, – душею я завжди тут, у рідному університеті.

Омар МОЛАН, студент 5 курсу, староста курсу:

Тернопільський державний медичний університет відкриває кожному зі своїх вихованців перспективний шлях у медичне майбутнє, адже є одним з найкращих українських вишів, переконаний Омар Молан. Його батьківщина – Ірак, там він народився, там мешкають його рідні.

– Оберігати життя й здоров'я людини – найбагатіша спра-

ва, а професія лікаря – найшановніша в нашій країні, – каже юнак. – І одна з найскладніших, бо знати треба дуже багато й відповідальність велика. Завдяки батькові, який працює лікарем загальної практики, про медицину знав не з чуток, тому мені дуже хотілося стати гарним лікарем. Але вступати вирішив на стоматологічний факультет. Для навчання обрав ТДМУ ім. І Горбачевського, бо з відгуків знав, що це один з найкращих закладів вищої медичної освіти в Україні, де здобувають знання багато студентів-іноземців.

Я навчаюся в групі, де заняття ведуть англійською, це для мене дуже зручно. Коли я приїхав, не знав жодного українського слова, а тепер можу розуміти українською й вона мені не чужа. У нас склалося велике товариство моїх

Омар МОЛАН

співвітчизників, хоча раніше ми й не були знайомі.

У ТДМУ мені дуже подобається система навчання, а також доброзичливе ставлення викладачів, що передають свій досвід і знання. Маємо можливість брати участь у наукових форумах, приміром, торік було дуже цікаво побувати у конгрес-центрі НОК «Червона калина» на всеукраїнській конференції «Інноваційні технології в стоматології».

На нашому факультеті працюють досвідчені, висококваліфіковані викладачі, які найскладнішу тему пояснюють доступно та зрозуміло, вони вимогливі, але й водночас приязні до студентів, справедливі. Ще з третього курсу маємо стоматологічну практику, пригадую наші перші кроки і викладачів, які завжди були поруч, навчали, як правильно тримати інструмент, щоб рука не тремтіла. З першого погляду, здавалося, що все так просто, але потрібно чимало часу, аби відпрацювати кожну практичну навичку. Попереду ще інтернатура, але я зосереджений на навчанні, щоб здобути вищу медичну освіту й досягнути високого рівня в стоматології, зреалізувати власні плани та виправдати сподівання батьків, які мені нині допомагають здобувати освіту. Хочу повернутися на батьківщину дипломованим фахівцем, аби бути корисним людям.

Поділився Омар й заповітною мрією – стати міністром охорони здоров'я в своїй країні. Що ж, цілком реальне бажання. Успіхів тобі, Омаре, та реалізації задуманого, бо, як каже народна мудрість: «Коли піднімаєш вітрило, то Бог обов'язково посилає тобі вітер».

**Лариса ЛУКАШУК,
Павло БАЛЮХ (фото)**

ЯК ПОЗБУТИСЯ НАСЛІДКІВ СТРЕСУ

Фахівці з психотерапії нині розгорнули широку діяльність у всій країні для психологічної допомоги людям, які постраждали на Євромайдані та під час воєнних дій на українському Сході. Психологічної корекції нині потребують як і ті, хто опинився у самому пеклі майданівських подій чи на полі бою, так і ті, хто щиро проїнявся долею України.

Більшості людей може бути корисна ця інформація спеціаліста, яка допоможе зрозуміти їхні реакції на стрес. Вони також можуть навчитися порівняно простих способів зменшення симптомів та прискорення повернення до більш нормального життя. Допоможе у цьому психолог, психотерапевт обласного наркологічного диспансеру Інеса ЧЕЧЕНЮК.

— Доволі часто у людей, які вижили у катастрофах, під час бойових дій, спостерігають надмірно сильне почуття вини за те, що вони залишилися живі, особливо коли інші — родина, друзі або просто ті, хто був поруч, — загинули, — каже Інеса Чеченюк. — Таке почуття вини виявляється у думках: «Я також повинен був загинути».

Усі ці симптоми вважають проявами посттравматичного стресового розладу, якщо вони тривають більше одного місяця, викликають у людини значний дискомфорт і суттєво впливають на її життя. Втім, встановити діагноз посттравматичного стресового розладу може лише лікар. Посттравматичний стресовий розлад небезпечний тим, що без необхідного лікування може тривати роками, виснажуючи психічні та фізичні сили організму; він може навіть призвести до нервового зриву. Якщо ви зауважили у себе чи близьких вам людей такі симптоми ПТСР, обов'язково зверніться за лікарською допомогою.

У подробицях хочу розповісти

про травму як емоційний удар, поради, що діяти. Знаємо, що зараз ви перебуваєте у важкому становищі і хочемо з вами разом переглянути ті ваші реакції, які викликані травмою. Це звичні реакції на травматичний досвід, хоча кожна людина має свій унікальний спосіб реагування. Ви можете виявити, що вже зустрічалися з багатьма з них. Ймовірно, ви також довідаєтеся, що такі реакції у вас були чи є більш вираженими, ніж в інших.

1. Первинні, негайні реакції людей після травми — страх та тривога. Іноді ваші відчуття тривоги можуть бути наслідком нагадування про травму; в інших випадках вони падають на вас, як грім серед ясного неба. Ваші тривоги та страх можна зрозуміти як реакцію на небезпечну, загрозливу для життя ситуацію. Ви можете помічати зміни у вашому тілі, ваших почуттях та думках через те, що внаслідок травми ваше сприйняття світу та ваше уявлення про безпеку змінилися.

Певні пускові фактори та натяки можуть нагадати вам про травму та активізувати ваші страхи. Такими пусковими чинниками можуть бути певні пори дня, певні місця, люди, з якими ви контактуєте, суперечка з дорогою вам людиною, певний запах або звук. Зазвичай після травми страх і тривога виникають двоюко:

- повторне переживання спогадів про травму;
- відчуття збудження та підвищеної активності.

Найчастіше, до чого люди вдаються для полегшення тривоги та дистресу, пов'язаного з травмою, — уникання місць, людей та всього іншого, що може нагадати їм про травму або намагання відволіктися. Будь ласка, зверніть увагу на зміни, які помічаєте у тілі, відчуттях та думках і які виникли внаслідок травми. Травмовані люди часто повторно переживають травму. Можливо, ви помітите, що у вас виникають раптові спогади, коли різні аспекти травми раптово «вринаються» у вашу голову.

Деколи такі спогади можуть бути настільки яскравими, що може виникати відчуття, наче усе відбувається з вами знову. Такі відчуття є настирливими, і ви, можливо, маєте враження, що зовсім не пануєте над тим, що ви відчуваєте, думаєте та переживаєте протягом дня та ночі.

Ви також можете зауважити, що знову переживаєте травму в страшних сновидіннях. Або ж переживаєте травму емоційно чи розумово без яскравих спогадів чи нічних страхів.

Можливо, вам важко буде зосередитися. Це ще один типовий наслідок травми. Неспроможність зосередитися дратує й засмучує. Пам'ятайте про це та звертайте увагу на те, що відбувається навколо вас. Травматичний досвід також викликає у вас відчуття, що ви не контролюєте свій розум або божеволієте. Важливо, однак, пам'ятати, що такі реакції — тимчасові. Важкість концентрації зумовлена настирливими й неприємними відчуттями та спогадами про травму. Намагаючись збагнути та «перетравити» все, що з вами сталося, ваш розум постійно переглядає цей матеріал, піднімає його на поверхню.

Іншою типовою реакцією на травму є збудження, тобто схвильованість, відчуття нервовості, надмірної настороженості, тремтіння, лякливості та безсоння.

Внаслідок травми ви усвідомили, що на світі існує небезпека, і треба бути до неї готовим. Ваш організм перебуває у постійному стані готовності та збудження, щоб ви були певні, що зможете негайно прореагувати на небезпечну ситуацію.

Можливо, ви помітите, що ви фізично чи емоційно уникаєте людей, місць або речей, які нагадують вам про травму. Таке уникання спрямоване на захист вас від ситуацій, які, як відчуваєте, стали небезпечними, та від думок і почуттів, які є всеохоплюючими та болісними.

Іноді бажання уникнути спогадів і відчуттів, пов'язаних з травмою, може бути таким сильним, що помічаєте, що забули

важливі аспекти того, що трапилося під час травми. Іншим типовим способом уникання болісних відчуттів та думок, пов'язаних з травмою, є емоційна тупість або емоційне заніміння.

Це однією типовою реакцією на травму є сум і відчуття пригніченості або депресії. Ви можете мати відчуття безнадії та відчаю, часто плакати, а іноді навіть хотітимете зробити собі щось погане чи вчинити самогубство. Із травмою часто пов'язана також втрата зацікавленості у людях та діяльності, яка колись давала вам задоволення. Таке враження, начебто вас більше ніщо не тішить. У вас можуть виникати думки, що життя не варте того, аби жити, а плани, які ви будували на майбутнє, можуть більше не здаватися вам важливими.

Під час травми, ви, ймовірно, були перелякани та змушені щось робити проти волі. Над вами вчинене насильство. Під час травматичної події, ви, можливо, відчували, що втратили контроль над своїми почуттями, тілом та життям. Інколи відчуття втрати контролю може бути настільки сильним, що відчуваєте, що божеволієте або втрачаєте здоровий глузд.

Можуть також виникати відчуття вини та сорому. Вина та сором можуть стосуватися того, що ви зробили або не зробили, щоб пережити травму. Типовим є повторний перегляд ваших дій та самозвинувачення за зроблене або не зроблене вами.

Звичною реакцією на травму є також відчуття гніву. Гнів найчастіше спрямовується на винуватця завданого вам тілесного ушкодження, насильства, приниження або привласнення чогось, що належить вам. Але відчуття гніву може також виникати у присутності людей, які нагадують вам про кривдника або навіть незнайомих людей.

Інколи ви можете виявити, що настільки розгнівані, що хочете вдарити когось або вилаятися; а якщо ви не звикли гніватися, то можете не знати чи не розуміти, як дати собі раду з цими почуттями.

Іноді можете розсердитися на найдорожчих вам людей. Це може призвести вас до стану ніякової розгубленості, оскільки можете не розуміти, чому ви найбільш розгнівані на тих, кого найбільше любите.

Внаслідок травми страждає також самооцінка. Ви можете казати собі, «Я — погана людина, тому зі мною стається погане» або «Якщо б я не був таким слабким і дурним, цього б зі мною не трапилося», або «Тривало було бути сильнішим».

У травмованих людей можуть виникати погані думки про інших людей та життєві події. Для багатьох з них безпечний та щедрий світ, який вони раніше знали, раптом стає надзвичайно небезпечним місцем. У них може виникати відчуття, що нікому не можна вірити. Ви самі можете так себе почувати. Або, якщо у вас є попередній негативний досвід і ви погані думки про світ, травма може підтвердити ваше уявлення про те, що «світ — небезпечне місце» і що «нікому не можна вірити».

Люди часто нам кажуть, що травма цілковито їх змінила: «Перед травмою я нічого не боявся. Міг дати собі раду з будь-яким стресом, незалежно від складності ситуації, та з іншими людьми. А зараз я боюся власної тіні й не можу впоратися навіть з невеличкими проблемами».

Дехто каже нам, що «травма була останньою соломинкою»; «я знав, я завжди відчував, що не можна собі довіряти»; або «Я — людина, яка не може впоратися навіть з незначними труднощами».

Нарешті, внаслідок цієї недавньої травми, ви можете пригадати ваш минулий досвід. Погані спогади можуть розворушитися під впливом нещодавньої травми, і вам може бути важко думати про інші ситуації чи досвід, які не були негативними. Справді, може бути дуже складно повірити у те, що ви колись знову зможете бути щасливим або мати приємні відчуття, але так воно і станеться. Важливо знати, що наші спогади поєднані завдяки способу, в який наш мозок організовує інформацію.

Лілія ЛУКАШ

ОБ'ЄКТИВ

Анастасія ІВАНОВА, студентка фармацевтичного факультету (ліворуч);
Антон ЗЕЛІНСЬКИЙ, студент стоматологічного факультету (праворуч)

Фото
Павла БАЛЮХА

НОВИНИ

О НОВИЛИ ПОЛІКЛІНІКУ

Реконструкція другого поверху комунального медичного закладу в Скалі-Подільській стала можливою завдяки співпраці адміністрації, медиків і небайдужих керівників сільськогосподарських підприємств Борщівського району. Капітально відремонтували також мансардні приміщення, зробили поточний ремонт першого поверху.

Головний лікар Скала-Подільської поліклініки Мирослав Вараниця подякував усім, хто долучився до доброї справи і,

зокрема, меценатам за фінансову допомогу. У планах — придбання УЗД-апарату, кардіомоніторів, лабораторного обладнання. Наразі фінансове забезпечення не дає такої можливості, тож знову надії на спонсорів. А ще в селищі сподіваються, що вдасться капітально відремонтувати й перший поверх будівлі.

Наразі Скала-Подільська міська комунальна поліклініка має 15 ліжок денного стаціонару та обслуговує 8500 скаличан і мешканців навколишніх сіл.

Торік медичне обстеження тут пройшли понад 36 тисяч осіб.

Світлана ГУМЕННА

СУЧАСНІ АСПЕКТИ НАДАННЯ НЕВІДКЛАДНОЇ ДОГОСПІТАЛЬНОЇ МЕДИЧНОЇ ДОПОМОГИ

Уже впродовж семи років на базі Центру екстреної медичної допомоги та медицини катастроф проводяться навчання студентів кафедри невідкладної та екстреної медичної допомоги нашого університету. Досвід засвідчує всебічну ефективність від інтеграції навчального процесу та практичної діяльності медиків «швидкої». Зокрема, юнаки та дівчата мають змогу займатися на сучасній клінічній базі, де заняття відбуваються з максимальним залученням медичного інвентаря, аналогічного, що є в салоні санітарного автомобіля. Родзинкою в системі єдиного навчального дня є виїзди студентів до хворих у складі бригад екстреної (швидкої) медичної допомоги. Подібне дає можливість майбутнім медикам вдало поєднувати теоретичні знання з реальною практичною діяльністю.

По суті, це єдиний в нашій державі подібний науково-виробничий симбіоз, що набув одночасно позитивних відгуків і який планується до впровадження в інших областях країни. Водночас викладачі кафедри щорічно зорганізують різноманітні навчання для працівників закладу (курси, семінари, науково-практичні конференції). Останню з них під назвою «Сучасні аспекти надання невідкладної догоспітальної медичної допомоги» відбулася на базі обласного ЦЕМК та МК у січні.

Початку конференції передувало її урочисте відкриття. До учасників заходу звернувся заступник директора департаменту охорони здоров'я обласної державної адміністрації Віктор Овчарук. Він, зокрема, вказав на особливу актуальність питань, порушених на цій конференції саме в цей час, коли спостері-

Микола ШВЕД, завідувач кафедри внутрішньої медицини №1, професор

гається стійке зростання захворюваності на серцево-судинну патологію. Також підкреслив важливість ролі діяльності бригади Е(Ш)МД при різноманітних травмах, у тому числі в час воєн-

Роман ЛЯХОВИЧ, доцент

них подій, які тривають на сході України.

Директор-головний лікар ЦЕМД та МК Михайло Джус у своєму вітальному слові наголосив, що подібні заходи вже стають доброю традицією, а відтак засвідчують обопільну ефективну співпрацю між науковцями та практичними медиками.

У своєму вітальному слові завідувач кафедри невідкладної та екстреної медичної допомоги Олександр Сусла звернувся до присутніх учасників конференції та побажав всім плідної праці.

Доцент Оксана Сидоренко представила доповідь на тему «Гострий коронарний синдром: тактика на догоспітальному етапі», де детально висвітлила основні етіопатогенетичні фактори розвитку цієї патології, її діагностичні критерії, тактику лікування, особливу увагу приділивши методам реперфузійної терапії — перкутанним коронарним втручанням та тромболітичній терапії.

У доповіді «Невідкладна допомога при гострому коронарному синдромі, ускладненому небезпечними аритміями» завідувач кафедри внутрішньої медицини №1, професор Микола Швед зазначив, що порушення ритму та провідності є причиною смерті у 25 % хворих на інфаркт міокарда, тому акцентована увага на якісній догоспітальній діагностиці цих патологічних станів та висвітлено сучасний діагностично-лікувальний алгоритм надання екстреної медичної допомоги при життєвонебезпечних аритміях.

Асистент Віталій Гурський зупинився на аспектах діагностики та лікування гострої лівошлуночнової недостатності на різних етапах надання медичної допомоги з адаптацією сучасних клінічних протоколів до потреб практичної медицини. Особливу увагу він звернув на особливості купування гострої серцевої недостатності у хворих з гострим коронарним синдромом, а також на помилках при наданні невідкладної допомоги потерпілому з гострим коронарним син-

Віталій ГУРСЬКИЙ, асистент

дромом і набряком легень. Також доповідач торкнувся проблеми етичних і деонтологічних аспектів реанімації різних категорій пацієнтів.

У повідомленні «Гостре пошкодження нирок: тактика на догоспітальному та ранньому госпітальному етапах» завідувач кафедри невідкладної та екстреної медичної допомоги ТДМУ Олександр Сусла привернув увагу аудиторії до необхідності стандартизації підходів і понять у визначенні синдрому гострої ниркової недостатності, напрацюванні алгоритмів профілактики і лікування зазначеної категорії хворих. Наголос доповідач

Олександр СУСЛА, завідувач кафедри невідкладної та екстреної медичної допомоги

поставив на своєчасній діагностиці та наданні невідкладної допомоги при гострому пошкодженні нирок (ГПН) як на догоспітальному етапі, так і за умов діалітичних технологій лікування у багатопрофільній лікарні. Узагальнення світового досвіду (настанови KDIGO 2012) та власні напрацювання з проблеми ГПН дозволяють нині Олександрові Суслі стверджувати, що наступність у стратегії допомоги хворим з важкою гострою патологією нирок є невід'ємною складовою успіху та сприятливого прогнозу.

Асистент кафедри Леся Михайлів ознаямила присутніх з можливостями застосування FAST-протоколу при політравмі лікарями медицини невідкладних станів. Використання ультразвукового дослідження при невідкладних станах є досить обмеженим через відсутність портативного обладнання та достатньої кількості спеціалістів, які володіють цією методикою.

Виступ доцента Лариси Мартинюк був присвячений невідкладним станам при цукровому діабеті на догоспітальному етапі. Зокрема, звернула увагу учасників конференції на те, що коми є гострими ускладненнями цукрового діабету й часто призводять до летальних наслідків внаслідок прямого результату змін вмісту глюкози в крові у вигляді гіперглікемії або гіпоглікемії та супутніх метаболічних порушень, а швидкість і своєчасність надання допомоги хворим у коматозному стані багато в чому визначають прогноз. Тож з цих позицій правильне ведення пацієнтів на догоспітальному етапі є найбільш важливим.

Окрім висвітлення питань можливих провокуючих факторів, етіологічних чинників, діагностичних критеріїв гіпоглікемічної, кетоацидотичної, гіперосмолярної ком, обов'язкових методів обстеження хворих з цими невідкладними станами та принципів лікування ком при цукровому діабеті (відповідно до уніфікованих клінічних протоколів первинної, екстреної, вторинної

(спеціалізованої) та третинної (високоспеціалізованої) медичної допомоги (цукровий діабет 1 типу у молодих людей та дорослих, цукровий діабет 2 типу), затверджених наказами № 1021 МОЗ України від 29 грудня 2014 та № 1118 МОЗ України від 21 грудня 2012 відповідно), були розглянуті можливі помилки терапії та діагностики на догоспітальному етапі та правила їх уникнення.

Доцент Роман Ляхович представив доповідь на тему: «Політравма; сучасний алгоритм догоспітальної медичної допомоги», підготовлену спільно з асистентом кафедри Ярославом Кіцаком. У ній, зокрема, продемонстровані новітні підходи до проведення медичного сортування з дотриманням правила «чотирьох пов'язок» на тлі якісного первинного обстеження, висвітлені основні принципи діагностики та лікування політравми на догоспітальному етапі згідно із сучасними клінічними протоколами з медицини невідкладних

Михайло ДЖУС, директор-головний лікар ЦЕМД та МК

станів. Серед іншого — розглянути, базові підходи до виконання протишокової та гемостатичної терапії, в тому числі із залученням методики «чотирьох катетерів», ефективні способи транспортної іммобілізації, мануальних методів зупинки кровотечі.

Закінченню конференції передувало майстер-клас з діагностики та надання кваліфікованої догоспітальної медичної допомоги потерпілому з політравмою, який підготували та продемонстрували доцент Роман Ляхович і лікар Е(Ш)МД Олександр Ляшко із залученням новітнього обладнання, медичної апаратури сучасної машини швидкої допомоги, яка обслуговує мешканців Тернопільщини.

Поза всяким сумнівом, подібні навчання засвідчують обопільну користь як для організаторів, так і для слухачів науково-практичної конференції.

Роман ЛЯХОВИЧ, завідувач курсу екстреної медичної допомоги, доцент кафедри невідкладної та екстреної медичної допомоги

ГІГІЄНА ПОРОЖНИНИ РОТА ТА ЇЇ ЗНАЧЕННЯ ДЛЯ ЗДОРОВ'Я

Костянтин ПАШКО,
доцент кафедри загальної
гігієни та екології,
Стефанія КУМАНОВСЬКА,
лікар вищої категорії

Доглянутий рот людини частіше привертає увагу співробітників та однокурсників. Білі рівні зуби без тріщин твердять про хороший стан організму і, зокрема, про достатній вміст у ньому кальцію та дозволяють своєму господарю мати красиву посмішку, яка є своєрідною візитівкою в суспільстві для самодостатніх й успішних людей, а також свідченням доглянутості та здоров'я свого господаря.

Людам з доглянутою посмішкою легше зберігати впевненість у власних силах і підтримувати внутрішнє самовладання. З гарною посмішкою значно простіше заводити нові знайомства та встановлювати контакт при веденні важливих перемовин з партнерами або під час співбесіди щодо працевлаштування.

Але, за повідомленням головного позаштатного спеціаліста МОЗ України зі спеціальності «стоматологія», директора Інституту стоматології Національної медичної академії післядипломної освіти ім. П.Л.Шупика, професора Олексія Володимировича Павленка, стан зубів мешканців України погіршується: «Не тільки українці, а й інші нації мають проблеми із зубами. Аналіз сьогоденного стану зубів свідчить про те, що відбувається руйнування зубних рядів. Показники погіршуються з різних причин». За даними Асоціації стоматологів України, нині, по суті, кожен дорослий українець має карієс кількох зубів (до 12 років – по чотири-шість хворих зубів), старші за 40 років – пародонтит (запальне захворювання комплексу тканин, які оточують зуб, що характеризується прогресуючим руйнуванням нормальної структури альвеолярного відростку щелепи), який може призвести до втрати зубів у 60-70 років, а 50% тих, кому за 60, – вже мають знімні протези. Основною причиною втрати зубів є низька культура догляду: українці чомусь не вважають, що ротову порожнину треба постійно тримати у чистоті. За словами О. Павленка, кращим за лікування зубів є профілактика та запобігання їх захворюванням.

У дещо іншій площині цю проблему розглядає популярний канадський соціолог Малкольм Гладуелл, який стверджує, що стан зубів стає сучасною ознакою соціального статусу й тому місце, яке ми займаємо в суспільстві, дедалі більше залежить не від нашої освіти та виховання, а від стану зубів. Кажуть, що людина

ще не цілком одягнена, доки на її обличчі немає посмішки. Але йдеться не стільки про посмішку, скільки про зуби, які стають новим індикатором соціальної нерівності. За його словами, у людей з поганими зубами значно менше шансів на успіх, адже вони не можуть влаштуватися на роботу з перспективами кар'єрного зростання. Цю точку зору підтверджують і останні тенденції: знаменитості та зірки шоу-бізнесу не шкодують грошей на свої зуби – на відбілювання, установку вінірів (мікропротези, які застосовують для облицювання зубів без необхідності їх обточування) та брекетів (невеликі «замочки», в середині яких є паз, куди вставляється дуга задля виправлення прикусу) і навіть імплантацію (це метод встановлення штучного «кореня», виготовленого з титану, у верхню чи нижню щелепу, як опори, на яку кріпиться коронка або знімний чи незнімний зубний протез). Експерти стурбовані тим, що забезпечені люди можуть оплатити свої сяючі посмішки, а представники малозабезпечених верств населення не в змозі дозволити собі таке лікування.

Але лише у здорової людини може бути красива «голлівудська» посмішка з притаманним природним здоровим кольором не тільки зубів, а й слизової оболонки. Ще за часів Гіппократа лікарі розуміли, що функціонування усіх органів і систем людського організму тісно взаємопов'язано. Порушення роботи однієї ланки негайно позначається на самопочутті людини та на діяльності інших органів і систем. Сучасною наукою доведений зв'язок стану зубів зі станом внутрішніх органів. Реакція на захворювання того або іншого органу відбивається на стані зубів та ясен і свідчить про стан здоров'я людини загалом. Водночас будь-які захворювання організму можуть бути наслідком неправильної та недостатньої гігієни порожнини рота. Клінічні дослідження організму людини дають медикам право стверджувати, що одним з чинників, які провокують чи спричиняють багато внутрішніх захворювань, є хворі зуби. У ротовій порожнині завдяки сприятливим умовам – наявності поживних речовин, оптимальна температура, вологість, лужна реакція слюни – скупчується та посилено розмножується велика кількість аеробних та анаеробних мікробів, які живляться залишками їжі. Це дало підставу науковцям стверджувати, що ротова порожнина є найбруднішим місцем нашого організму та часто вогнищем хвороботворних мікробів, які потрапляють усередину організму через дихальний та травний шляхи й навіть про-

никають у черепну коробку до мозку. Мікроби – це живі мікроорганізми, які існують в роті кожної людини у величезній кількості. Вони розмножуються у мікротріщинках зубів, на спинці язика, на мигдалинах, у каріозних порожнинах, на слизових оболонках щік. Відходами життєдіяльності деяких мікробів є сірчані сполуки, що породжують неприємний запах з рота. Хоча існує багато інших причин появи неприємного запаху з рота, але у переважній більшості випадків стоматологічні проблеми є основною причиною його виникнення. При низькому рівні індивідуальної гігієни ротової порожнини або за її відсутності кількісний та якісний склад мікробів збільшується в десятки та сотні разів за дуже короткий час.

Основна маса мікроорганізмів у ротовій порожнині міститься у зубному нальоті. Мікроби станов-

лять майже 70% вмісту зубного нальоту; якщо в 1 мл слини міститься до 108 мікробних клітин, то у 1 мг сухої маси зубного нальоту – близько 250 мільйонів мікробних клітин з понад 100 видами мікроорганізмів. Основну групу бактерій складають стрептококи, зокрема, гемолітичні стрептококи. Постійно «мешкають» у ротовій порожнині лактобацили, грамнегативні анаеробні коки – представники роду вейлонелли, сапрофітні нейсерії, коринебактерії, бактеріюди тощо. Також у ротовій порожнині завичай виявляються гемофільні бактерії, трепонеми, дріжджоподібні гриби, актиноміцети, мікоплазми, найпростіші та ін. Серед факультативних «жителів» порожнини рота зустрічаються ентробактерії, синьогнійна паличка та спорутворюючі бактерії. Виявлення кишкової палички у складі мікрофлори ротової порожнини, зокрема, за наявності зубних протезів, свідчить про її неблагополучний стан.

Хоча велику роль у підтримці кількісної та якісної сталості нормальної мікрофлори ротової порожнини відіграє слина, яка має антибактеріальну активність, обумовлену наявністю в ній таких ферментів, як лізоцим, лактоферин, пероксидаза і нуклеаза та специфічних секреторних імуноглобулінів, все ж вона не може сама подолати хвороботворних мікроорганізмів.

Нагромадившись на поверхні

зубів, язика та слизовій оболонці щік бактерії ротової порожнини та їх токсини через мікротравми потрапляють у кров і поширюють інфекції у всьому організмі, спричиняючи виникнення багатьох захворювань, зокрема, і смертельно небезпечних хвороб, та ускладнення при їх лікуванні. Так, іспанські дослідники стверджують, що запалення пародонту може спричинити не сумісні із життям хвороби. Ці бактерії підвищують на 25-50% ризик виникнення серцево-судинних захворювань, упевнений один з авторів дослідження, декан факультету одонтології університету Комплутенсе Маріано Санс. Крім того, із захворюванням пародонту безпосередньо пов'язані онкологічні проблеми, цукровий діабет та ускладнення при вагітності (вони вдвічі збільшують ризик передчасних пологів). Загалом відомо майже 60 захворювань, причиною яких є мікроби ротової порожнини, це: серцево-судинні; ревматизм; захворювання органів травлення; хвороби сечостатевої системи; захворювання шкіри; захворювання ендокринної системи; нервові розлади; септичні стани та ін. Захворювання шлунково-кишкового тракту часто обумовлені хворими зубами та їх втратою, внаслідок чого їжа потрапляє у шлунок погано пережованою. Гострі краї зруйнованих після ушкодження емалі зубів травмують слизову оболонку щік та язика й створюють осередки інфекції.

Негаразди стоматологічні безпосередньо впливають на інші системи організму. Відповідно стан ендокринної системи, серцево-судинної системи, шлунково-кишкового тракту та й інших систем в організмі людини прямо залежить від чистоти й доглянутості зубів, ясен і порожнини рота. Захворювання ясен і зубів, якщо їх своєчасно не усунути, можуть призвести до певних важких розладів у функціонуванні різних органів. За недостатньої роботи жувального апарату можуть знизитися рухова та секреторна функція шлунка та виникнути порушення у роботі серцево-судинної системи, пов'язані з інтоксикацією організму внаслідок наявності гострих осередків інфекції. Чимало є прикладів, коли ознаки серцевої недостатності, а іноді й важкі напади стенокардії минули після завершення курсу стоматологічного лікування та повної ліквідації вогнища токсичної інфекції. Найчастіше проявляється зв'язок зубів зі станом органів, коли порушується водно-сольовий обмін, що часто супроводжується кровоточивістю ясен та підвищенням ризику ви-

никнення карієсу. Почасти цукровий діабет супроводжується альвеолярною піореєю (захворювання, що перебігає з ураженням тканин, які оточують корінь та супроводжується реактивним запаленням ясен (гінгівіт) з виникненням зубоясенних кишень, гнійних виділень, рухливості зубів, а також атрофії альвеолярного відростка унаслідок резорбції, тобто руйнування або розсмоктування кісткової тканини). Гастрити, хронічний коліт, виразкова хвороба або кишківника та інші захворювання шлунково-кишкового тракту супроводжуються появою нальоту і тріщинок на язиці, його набряклістю, на слизовій оболонці утворюються невеликі виразки та ерозії, ослаблюються ясна. Досвідчені стоматологи побачать у тих, хто страждає від кислотного рефлюксу (гастроезофагеальнорефлюксної хвороби або ГЕРХ), унаслідок постійного надходження шлункового соку в рот негативний вплив його на зубну емаль. Недостатність вітаміну С та інші авітамінози призводять до розхитування зубів, запалення ясен, появи з рота неприємного запаху тощо. Відомо, що причиною багатьох захворювань, навіть таких несхожих, як наприклад, гайморит (запалення «ит» слизової оболонки гайморової порожнини) і гастроентерит – запалення шлунково-кишкового тракту, яке уражає як шлунок («гастро»), так і тонку кишку («ентеро»), можуть бути зіпсовані зуби.

Стан зубів впливає і на людську пам'ять. Мало хто знає, що функції зубів і мозку можуть бути взаємопов'язані. Згідно з результатами дослідження, яке проводять фахівці університету Тромсе в Норвегії у рамках міжнародного проекту «Бертула» з питань старіння людини, втрата зубів може негативно впливати на пам'ять. «Нервова система людини влаштована дуже складно, і між багатьма органами є тонкий зв'язок», – вважає професор геронтології університету Мод Бергдал. За її словами, будь-які дії над зубами, найрадикальніші з яких – це, зрозуміло, їх видалення, відображаються на томографічному знімку мозку. Міждисциплінарні спостереження над учасниками проекту «Бертула», яке курує шведський університет міста Умео, почалися 1988 року. За всі ці роки вчені встановили, що результати когнітивних тестів стають гіршими з втратою піддослідними зубів. Під когнітивними функціями розуміють найбільш складні функції головного мозку, які необхідні для раціонального пізнання світу. До них належать: сприйняття інформації (гнозис); її аналіз та обробка (віконавчі функції); збереження інформації (пам'ять); передача інформації (праксис та мова). Подібну закономірність підтверджує й інше дослідження, проведене в Японії на щурах, з якого випливає, що тваринам з повним набором різців було набагато простіше знаходити корм у лабіринті. «Отримані дані ще раз підкреслюють важливість комплексного підходу до здоров'я людини», – впевнена Мод Бергдал.

ДАЛІ БУДЕ

НАТАЛІЯ ВОЛОТОВСЬКА – НАЙЛІРИЧНІША ДУША ТДМУ

Яніна ЧАЙКІВСЬКА

Напередодні Новорічних свят у Києві за підтримки Міністерства культури України, Міністерства охорони здоров'я України та Національної радіокомпанії України відбувся IX Всеукраїнський фестиваль-конкурс «Ліра Гіппократа». Головою журі був народний артист України Дмитро Гнатюк. Учасниками конкурсу стали студенти-медики та працівники лікувальних установ усієї України. Тернопільський державний медичний університет імені І.Горбачевського представляла Наталя Волотовська, яка стала лауреатом першої премії в розмовному жанрі, виконавши власний твір «Доля материнська. XXI століття». Вона також отримала диплом лауреата другої премії в номінації «вокальний жанр» з авторською піснею «Почуй мене». До речі, цей твір Наталя написала за десять днів до участі в конкурсі, ще навіть і не здогадуючись, що згодом їй зателефонують та запросять до столиці. Тим прикладом, як вважає На-

тalia, доля показує, що сильні мрії обов'язково здійснюються — адже так хотілося, щоб цю пісню чимшвидше почули люди! До того ж вона є зверненням до всіх батьків, які залишають своїх дітей, йдучи воювати.

— Свій виступ я присвятила світлій пам'яті ректора Тернопільського державного медичного університету імені І.Горбачевського, професора Леоніда Ковальчука, за підтримки якого вийшло чотири моїх книги, зокрема «Іван Горбачевський. Спроба життєпису в прозі та віршах», «Пелюстка в сонячній росі», «Рецепт на любов. Recipе: Любов. D.S.:

назавжди (студенти у дзеркалі часу)», «Дружина для Президента, або Лілея святого Андрія». Це все разом і дало мені сил для перемоги! Також зазначу, що 2005 року саме Леонід Якимович разом з Асоціацією діячів естрадного мистецтва України започаткували єдиний у нашій країні фестиваль студентів-медиків і працівників лікувальних установ «Ліра Гіппократа», який дав можливість представникам медичної галузі демонструвати свої таланти, — зазначила Наталя Волотовська.

Нагадаємо, що Наталя є автором слів і багаторічна виконавиця гімну Тернопільського державного медичного університету імені І.Горбачевського. Її перу належить 10 поетичних збірок, а також два прозові романи.

2005 року вона була лауреатом першої премії I Всеукраїнського конкурсу мистецтв «Ліра Гіппократа» у розмовному жанрі (авторські твори) та лауреатом другої премії у вокальному жанрі.

Пропонуємо нашим читачам поезії Наталії Волотовської.

ГЕРОЇВ В НАС, ЯК ТОГО ЦВІТУ

*Влітку, на сході України,
Не чули співу солов'їв...
Там не вщухає гул боїв
З творцями горя, бід, руїни.
Наші думки летять на на схід,
Героїв в нас, як того цвіту,
Народи бачать: наш сусід —
Загроза для усього світу.*

МОСКОВИТАМ

*Ви любите монархію, а ми —
свободу.
Ми європейці, а ви — діти
сходу.
Ми не однакові по духу і по
крові,
Ви носії насильства, ми ж —
любові.
Ментальність наша, не така
як ваша,
Хоч на Марію, зовні схожа
Маша.*

**Валерій ДІДУХ,
доцент кафедри медичної
фізики, діагностичного та
лікувального обладнання**

КРЕМЕНЕЦЬ

*Чаклуня-ніч спустилася до
міста
Старими сходами згори,
Виблискуючи зоряним
намистом,
Терпким вином наповнила
сади.*

*II
Тут дихаєш спокійно, як у сні,
Вбираєш мудрість рідної
землі
І серце наливається живим
теплом,
І з гір до неба достаєш
чолом.*

*III
Снується вулицями місто в
гори,
Тисячолітній камінь кутається
в мох,
Народів рідних тут
схрестилися дороги
І чути дзвін козацьких
перемог.*

**Леонід КРАВЧУК,
викладач кафедри
філософії та суспільних
дисциплін**

ТЕРНОПІЛЬ

*Тернополе мій, маленька
батьківщино,
Чарівний краю дорогий,
До тебе серцем лину
І ти для мене завжди
молодий.*

*Цвітуть каштани понад
ставом,
Обнялись лілії в воді,
Сплелися в косу вели, слава,
Козацька вдача і пісні.*

**Тарас КАДОБНИЙ,
викладач кафедри
філософії та суспільних
дисциплін**

ДОЛЯ МАТЕРИНСЬКА. XXI СТОЛІТТЯ

*У повсякденній суеті, поміж
рядів машин,
поза екраном телефонів чи
віконним склом —
на кожен крок людський
спогляне Божий син
умисно-ненавмисне розп'я-
тий їх злом...*

*О мамо! Я знайшов сьогодні
свою душу!
Я бачив очі у жорстокого
вогню...
Так несподівано я відлітати
мушу...
Та, правда ж, моя рідна,
я ще живу?*

*Чи є я хоч в куточку твоїх
темних ночей?*

*Чи ти хоч серцем можеш
бачити мене,
коли з втоми прикриваєш
сумні очі?
Моя любов тебе тихенько
обійме...*

*Чи ж тої долі забажала би
для сина,
Як немовлям іще носила
на руках?
Чи в сні страшному
про державу Україну
Його дороги Хресної
ти бачила вже жаж?*

*Та не один я, наче сон
перед світанком,
Як мрія нова-вольна
із глибин буття...
Коли переступатимеш поріг
на ганку,
То усміхайся, любя, бо твоє
життя,*

*Як і життя усіх,
хто на землі
лишився
Небесній сотні
сил для білих
крил дає!
Хоч ключ наш
журавлиний в
далі розчинився,
Та дзвін цих
крил із висоти
не розтає.*

*І ваш відбиток
залишився
на долонях...
Наповнив він
водою тріщини
землі...
Ви біль наш...
ви — пульсуюче
тепло на
скронях...
Схиляюсь*

перед вами я, брати мої...

*У кришталевій тиші дім тепер
ваш отчий...
І видно Україну нову вам у
вишині...
І справдяться Шевченкові
слова пророчі,
Що буде син і мати, й люди
на землі.*

ПОЧУЙ МЕНЕ

*1. Татусю, ти мене пробач —
віри не йняла,
Як сильно ти любив мене... та
прийшла війна
Над ранок, як злий сон, де
тебе нема...
Залишив мені листа:
«До побачення, мала...»
Бачу пусте вікно
І твій шлях до АТО...
Ну як же так сталося, тату мій,
Чому у розлуці ми?..
Тепер я розумію, не вернути
моїх мрій.*

Приспів: *Таточко, почуй
мене...
Де ти, де?
Чи хтось зітре сльози із очей
І подасть води на рани твої?..*

*2. Татусю, ти мене пробач —
йдуть за днями дні...
Що з того, що молюся я —
ясно все мені —
Сліпий той, хто воює... Я вас
всіх прошу:
Стой солдат, ты не стреляй,
Ведь увидеть хочешь май!
Неужели твоя мама видела
таким твой рай,
Где небо пылает от взрывов,
Стонет от боли земля?!
Выйти из ада живыми
Будет уже нельзя...
Стой солдат, ты не стреляй —
Ждет тебя твоя семья
Знаю точно я...*

*Ну а я отца...
Потеряла... уже больше нет!
Сколько ж надо еще, чтоб
исчезла вражда этих лет?!
Сколько еще уйдет мужей,
Жен и детей?!
И детей?..*

Приспів: *Почуй мене...
Де ти, де?*

*Чи хтось зітре сльози із очей
І подасть води на рани твої?..*

СИЛЬНІ ЛЮДИ

*Сильні люди ніколи не
плачуть — лише подих
глибшим стає...
І хоч в горлі пече їм гарячим,
але кров не рум'янить лице.
Сильні люди — насправді,
як квіти: їм достатньо сонця
для щастя...
Бо у них у душі є те світло,
що і іншим не дасть упасти...*

*Різдвяний час... зима давно
не біла...
Кривава... слізна... із дощем...
Іще свободи жито
не дозріло —
А вже обвите зрад і бід
плющем...*

*Минеться, та, здається,
не забудеться...
Історія повторюється по
спіралі.
А все ж, нехай в новому році
збудеться
Усе, що ви собі колись
бажали!...*

*Змінити світ під силу
одинаціям,
А шлях до змін успішний
лиш тоді,
коли добро засвітиться
в зіниціях,
то й шлях до світу
знайдеться в собі.*

ОБ'ЄКТИВ

**Олександр МАРКІВСЬКИЙ та
Наталія ХАСИШИН, студенти
медичного факультету**

Фото Павла БАЛЮХА

ТОРБИНКА СМІХУ

Приходить хворий до лікаря:
— Рятуйте! Мені вже місяць постійно сняться пацюки, які грають у футбол.
— Ось вам мікстура, випийте і відразу все мине.
— Лікарю, а можна післязавтра випити? Бо в них завтра фінал...

— Лікарю, останнім часом я

дуже стурбований своїми розумовими здібностями.
— А в чому річ? Які симптоми?
— Дуже тривожні: усе, що говорять моя дружина, здається мені розумним...

Лікар питає у пацієнта: «Скільки годин ви спите щодня?»
— Від двох до трьох, лікарю.

— Але ж це дуже мало!
— Ви так вважаєте? А мені вистачає. Ночами я сплю годин по десять!

— Чому твоя сестра вирішила стати стоматологом?
— А їй подобається, коли на неї дивляться чоловіки, роззявивши рот і вилупивши очі!

ЦІКАВО

ІНТЕРНЕТ РУЙНУЄ ПОЧУТТЯ ГУМОРУ?

Ні для кого не секрет, що тривале проведення часу в міжнародній глобальній мережі має негативні наслідки для здоров'я, до того ж не тільки фізичного характеру, а й психологічного.

Тепер вчені одного з голландських університетів виявили, що, крім відомих негативних чин-

ників, Інтернет також вбиває почуття гумору, руйнуючи здатність жартувати. Особливо це стосується підлітків.
Так, ще сім років тому вісім з десяти голландських школярів могли розповісти анекдот, але зараз більше половини не лише не можуть зробити цього, вони не здатні навіть думати про жарти, стверджує один з голландських соціальних дослідників. Він також заявив, що останнім часом люди

втратили звичку жартувати та спілкуватися один з одним. Виною всьому — перебування в мережі Інтернет, на яке витрачається практично весь вільний час.
Комунікативний спосіб у нашу епоху, по суті, зійшов нанівець, поступаючись місцем віртуальному спілкуванню. Крім того, зараз спостерігається тенденція на користь мінімізації спілкування, коли люди воліють видати дотепний короткий «перл» замість того, щоб розповідати анекдот, витрачаючи на нього більше часу.

ТЕ, ЩО ЛІКАР ПРОПИСАВ

Якось Фарр Керлін, фахівець з біоетики з Чиказького університету, надіслав двом тисячам американських лікарів 12-сторінкову анкету. Найскладніші питання стосувалися етичних аспектів інформування пацієнтів про весь спектр можливого розв'язання їхньої проблеми. Зокрема, про можливість призначення пацієнтам, які помирають, седативних препаратів до досягнення ними практично несвідомого стану, про призначення засобів контрацепції «на ранок після» для підлітків без відома їхніх батьків, про скерування на аборт після того, як не спрацював прописаний засіб контрацепції. На поставлені запитання отримав 1144 відповіді, й їх статистичне опрацювання вже зчини-

ло переполох в американській медичній громадськості.
Як свідчать результати дослідження, вісім відсотків тих, хто відповів, не вважають себе морально зобов'язаними розповісти своїм пацієнтам про всі офіційно визнані можливі варіанти розв'язання їхньої проблеми. Вісімнадцять відсотків відповіли, що вони не повідомляють пацієнтам про визнані офіційною медициною методи лікування, які, проте, не відповідають їхнім етичним переконанням. При цьому 17 відсотків респондентів — ідеологічні противники седатації тих, хто помирає, 42 відмовляються прописувати контрацептиви неповнолітнім без згоди їхніх

батьків, 52 — скерувати на аборт у разі, якщо офіційний засіб контрацепції не спрацював.
Щоправда, якщо пацієнти самі порушують питання про такі призначення, 86 відсотків американських лікарів усе ж вважають за потрібне обговорити з ними й такі варіанти. Шість відсотків медиків не мають сталої думки щодо цього, вісім відсотків вважають, що право вибору методу розв'язання проблеми належить саме їм.
18% тих, хто відповів, не вітають методи лікування, які не узгоджуються з їхніми установками, і не вважають за потрібне порекомендувати хворому звернутися до іншого лікаря, 11% — вагаються. І лише 63% респондентів вважають за потрібне надати своєму пацієнтові всю повноту вибору. Серед найбільш суб'єктивних у підході до вибору оптимального засобу розв'язання проблеми пацієнта превалюють представники чоловічої статі й найбільш набожні.

Вічна пам'ять

Ректорат, профком, працівники та студенти ТДМУ імені І.Я. Горбачевського висловлюють щире співчуття *завідувачу кафедри акушерства та гінекології №1, професору Ларисі Михайлівні Маланчук* з приводу смерті її батька **Михайла Григоровича ДАНИЛЬЧЕНКА.**

Відповіді на сканворд, вміщений у № 2, 2015 р.

1. Стоматолог. 2. Токсемія. 3. Лістеріоз. 4. Арія. 5. Єпішин. 6. Кіста. 7. Ріо. 8. Ері. 9. Парі. 10. Марія. 11. Ебоніт. 12. Ар. 13. Іо. 14. ОМО. 15. Натр. 16. Птах. 17. Зоб. 18. Бах. 19. Амарант. 20. Бра. 21. Ас. 22. Савула. 23. «Сон». 24. Ля. 25. Мо. 26. Австрія. 27. Лот. 28. Клітина. 29. ТТ. 30. Гну. 31. Фінал. 32. Ара. 33. Тло. 34. Як. 35. Яр. 36. Ока. 37. Іл. 38. Боднар. 39. Берн. 40. Ера. 41. Код. 42. Бор. 43. Ан. 44. Тост. 45. Дар. 46. Ра. 47. Гуанако. 48. Вадзюк. 49. «Арго». 50. Страус. 51. Два. 52. Едем. 53. Сміян. 54. Ат. 55. Майдан. 56. Мю. 57. Актор. 58. Аз. 59. Крос. 60. Акан. 61. Храм. 62. Есе. 63. Альт. 64. Хлів. 65. Дятел. 66. Літр. 67. Трос. 68. Мі. 69. Рев. 70. Осінь.

Відповіді у наступному числі газети **СКАНВОРД**

1. Інфекційне захворювання	2. Гострий тонзиліт	3. Наркоз	4. Пухлина	5. Запалення слизової оболонки
6.	7. Огорожа	8. У римлян — Аврора	9. Безбарвний газ	10. Фон
11. Голова міста	12. ...-бати	13. Раковина	14. Поневолення	15. Супутник Сатурна
16. Висока нагорода в кіно	17. Капітан «Арго»	18. Акціонерне товариство	19. Хімічний елемент	20. Мю-частинка
21. Азарт на гра в карти	22. Парк у Тернополі	23.	24. Кондитерський виріб	25. Де-факто
26. Органіюху	27. Грецька літера	28. Одинича електричного опору	29.	30. Акт
31. Суддя у мусулман	32. Ліжко, постеля	33. Пучок в стилі Шіффо	34.	35. Українські гори
36. Сучасний пристрій	37. Вирішують усе	38. Окремий знімок на плівці	39. Снаряд для м'ягання	40. Площа плодівих дерев
41. Будинок	42. Казкова баба	43.	44. Столиця Сенегалу	45. Видатний рос. художник
46. Річка на Тернопіллі	47. Символ	48.	49. Ритмічна хода в строю	50. Військо
51. Задуманий план дій	52. Віршований розмір	53. Початок октави	54. Шум у легенях	55. Аварія
56. Протинього нема прийому	57. Орган зору	58. Казка М. Коцюбинського	59. Епідемія	60. Кілометр
61. Журвалий клич	62. Танцювальний крок	63. Інструмент	64. Тверде паливо	65. Прісноводна риба
66. Плана	67.	68. Бойовий клич	69.	70.